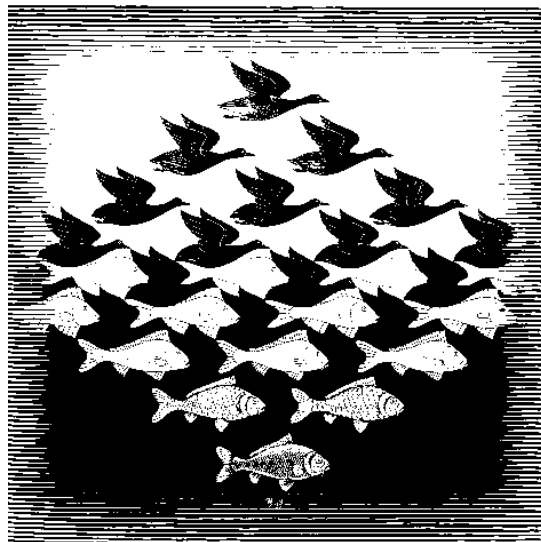

Niet alle vissen zwemmen in scholen

Onderzoek naar door- en afstroomgegevens op BC Broekhin

Onderzoeksgroep Academische School BC Broekhin

Peter Albersen, Els van Bevervoorde, Tineke van Duuren,
Elianne Engelen, Maureen Machiels, Roel Verstappen (coördinator)

23-2-2011

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 De Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL)	5
1.2 Het onderzoek op BC Broekhin	5
2 Methode	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Werkwijze	7
2.3 Probleeminventarisatie	8
2.4 Onderzoeksvoorstel	8
2.5 Kwantitatieve data-analyse	8
2.6 Kwalitatief onderzoek	9
2.6.1 Enquêtes	9
2.6.1.1 Leerling-enquêtes	10
2.6.1.2 Docent-enquêtes	10
2.6.1.3 Ouder-enquêtes	10
3 Resultaten	12
3.1 Inleiding	12
3.2 Probleeminventarisatie	12
3.3 Onderzoeksvoorstel	12
3.4 Kwantitatieve data-analyse	12
3.4.1 Doorstroomfiguren	12
3.4.2 Cohortanalyse	17
3.4.3 Basisschooladvies	19
3.4.4 VSV-test	22
3.4.5 Overige data	28
3.5 Kwalitatief onderzoek	32
3.5.1 Open interviews	32
3.5.2 Leerling enquêtes	32
3.5.2.1 Te veranderen aspecten	32
3.5.2.2 Te handhaven aspecten	33
3.5.3 Ouder-enquêtes	35
3.5.3.1 Te veranderen aspecten	35
3.5.3.2 Te handhaven aspecten	36
3.5.4 Docent-enquêtes	36

3.5.4.1 Te veranderen aspecten	36
3.5.4.2 Te handhaven aspecten	37
4 Conclusies en discussie	38
4.1 Doorstroom analyse BC Broekhin versus landelijk	38
4.2 Onderzoek naar veranderingen op BC Broekhin	39
4.2.1 Inzet en motivatie	39
4.2.2 Zitten leerlingen op het juiste niveau?	39
4.3 Indicatoren	40
4.3.1 Basisschooladviezen	40
4.3.2 VSV-gegevens	41
4.3.3 CITO-score en docentadviezen	42
4.3.4 Norm	43
4.3.5 DAT-scores	43
5 Aanbevelingen	44
6 Bronnen	46
7 Bijlagen	47
Bijlage 1a Overzicht open interviews docenten	47
Bijlage 1b Meest genoemde veranderingen open interviews docenten	50
Bijlage 2a Overzicht uitkomst enquête leerlingen	
Wat zou je aan de school willen veranderen?	52
Bijlage 2b Overzicht uitkomst enquête leerlingen	
Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?	54
Bijlage 3a Overzicht uitkomst enquête docenten	
Wat zou u aan de school willen veranderen	55
Bijlage 3b Overzicht uitkomst enquête docenten	
Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?	56
Bijlage 4a Overzicht uitkomst enquête ouders	
Wat zou u aan de school willen veranderen	57
Bijlage 4b Overzicht uitkomst enquête ouders	
Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?	58
Bijlage 5 IDU-gegevens	59
Bijlage 6 VSV-methodiek	67
Bijlage 7 VSV-onderdelen: betekenis en voorbeeldvragen	68

1 Inleiding

1.1 De Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL)

BC Broekhin participeert sinds september 2006 in het project de Academische Opleidingsschool (de school die opleiding en innovatie koppelt aan onderzoek en ontwikkeling).¹ Dit is een bovenschools project van twaalf scholen met als doel: het opleiden van goed geëquipeerde docenten, het gezamenlijk ontwikkelen van onderwijsinnovaties én het stimuleren van docenten in het voortgezet onderwijs om op een wetenschappelijk verantwoorde manier onderzoek te doen.²

BC Broekhin is in schooljaar 2008 / 2009 gestart met een eigen onderzoeksgroep waarin, door docenten op school, zelf onderzoek wordt gedaan. Met deze onderzoeksgroep is een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling tot Academische Opleidingsschool.

De onderzoeksgroep heeft twee belangrijke taken, beschreven in het projectvoorstel 'BC Broekhin: partner in Onderwijs, Onderzoek en Ontwikkeling'³:

- Het verrichten van intern onderzoek dat leidt tot een kwaliteitsverbetering van het onderwijs op BC Broekhin en hierover objectief rapporteren aan de schoolleiding.
- Zichzelf bekwamen in het doen van onderzoek.'

Dit verslag laat de activiteiten zien van de onderzoeksgroep tussen september 2008 t/m januari 2011. Het beschrijft de onderzoeksmatige activiteiten en de (tussen)resultaten daarvan.

1.2 Het onderzoek op BC Broekhin

Als onderzoek moet leiden tot kwaliteitsverbetering op school dan zal het gebaseerd moeten worden op probleemstellingen vanuit de school. Als input voor het schrijven van een onderzoeksvorstel is daarom een probleeminventarisatie in de teams uitgevoerd. Hieruit bleek dat er twee specifieke onderwerpen naar voren kwamen in alle drie de afdelingen: de motivatie bij leerlingen en de aansluitingsproblematiek tussen onder- en bovenbouw. Door de schoolleiding is gekozen voor dit laatste onderwerp waarna de onderzoeksgroep de hoofdvraag en deelvragen als volgt heeft geformuleerd:

Welke mogelijkheden zijn er op BC Broekhin om de afstroom van leerlingen in de toekomst te beperken en het determineren van leerlingen te optimaliseren?

Deelvragen:

1. Welke percentages zittenblijvers, afstromers en doorstromers waren er op BC Broekhin vanaf schooljaar 2000-2001 en hoeveel leerlingen betreft het?
2. Is er per afdeling een 'struikeljaar' aan te wijzen en welk jaar is per afdeling dan het 'struikeljaar'?

We definiëren een 'struikeljaar' daarbij als volgt: *'Het jaar waarbij, vergeleken met andere jaren binnen een niveau, het hoogste percentage leerlingen niet doorstroomt naar het volgende jaar c.q. slaagt voor het eindexamen.'*

3. Wat zijn de landelijke percentages zittenblijvers, afstromers en doorstromers vanaf schooljaar 2000-2001?
4. In welk opzicht wijken de gemiddelde cijfers van BC Broekhin af van de landelijke gegevens?
5. Welke veranderingen zijn er aan te wijzen op BC Broekhin vanaf 2000-2001?
6. Welke veranderingen zijn er aan te wijzen in leerlinggedrag op BC Broekhin vanaf 2000-2001?
7. Zijn er indicatoren aan te wijzen die een grote voorspellende waarde hebben voor toekomstige afstroom, zittenblijven, het te kiezen profiel en het examenniveau van de leerlingen op Broekhin, (docentadviezen, DAT-scores, VSV-testen, CITO-scores, basisschooladviezen) en zo ja, welke zijn dat dan?

2 Methode

2.1 Inleiding

Middels een explorerend onderzoek is het probleem zo goed mogelijk in kaart gebracht. In een volgend stadium kan in een vervolgonderzoek gekeken worden naar theoretische verklaringen en oplossingen, ook op andere scholen (best practices).

Na het bepalen van het onderwerp, de hoofdvraag en de deelvragen op basis van de probleeminventarisatie is het onderzoek onderverdeeld in een kwantitatief en een kwalitatief deel. Hierbij richt het kwantitatieve deel zich op het beantwoorden van deelvraag 1 tot en met 4 en 7 en het kwalitatieve deel op het beantwoorden van deelvraag 5 en 6. De gevolgde werkwijze zal nu eerst uitgebreid worden besproken in chronologische volgorde.

2.2 Werkwijze

Het onderzoek heeft in de afgelopen twee jaar verschillende stadia doorlopen. Het eerste stadium was een probleeminventarisatie van mogelijke onderzoeksgebieden in de verschillende teams (september 2008). De probleemstellingen zijn geordend op basis van hoe vaak ze zijn aangekaart. Naar aanleiding hiervan heeft de schoolleiding een keuze gemaakt. De onderzoeksgroep heeft vervolgens het onderzoeksvoorstel geschreven (oktober en november 2008). In december 2008 zijn de benodigde inspectiegegevens verkregen en startte de kwantitatieve data-analyse naar de doorstroom op BC Broekhin.

Tevens is een kwalitatief onderzoek gestart in de vorm van open interviews in april en mei 2009. Op basis van de resultaten van de interviews is in schooljaar 2009/2010 gewerkt aan het opstellen van een enquête voor leerlingen, ouders en docenten, gekoppeld aan het project *'Vensters voor verantwoording'* (zie 2.6.1).⁴ De kwaliteitszorgmedewerkster heeft voor de verslaglegging van de gesloten vragen gezorgd in de tweede helft van schooljaar 2009/2010.^{5,6,7}

In de uitvoering van het onderzoek heeft de groep op verschillende aspecten ondersteuning en begeleiding georganiseerd:

- Congres Onderwijs en wetenschap ontmoeten elkaar (VO-raad, juni 2008)
- Bezoek conferentie 'Onderzoek de school in' (VO-raad, augustus 2008)
- Cursus omgaan met gegevens uit Magister (januari 2009)
- Begeleiding op onderzoeksmatig gebied (Onderwijs research bureau Verhoef)

2.3 Probleeminventarisatie

Elk team is bezocht door een groepslid en heeft twee weken de tijd gehad om problemen en vragen die men ervaart voor te leggen aan de onderzoeksgroep. Alle teams hebben daarbij hun medewerking verleend. De probleemstellingen zijn besproken en er is een hiërarchie aangebracht op basis van onderzoekbaarheid en de grootste gemene deler onder de teams.

2.4 Onderzoeksvoorstel

Het onderzoek dat werd uitgevoerd is opgesplitst in twee delen: een kwantitatief en een kwalitatief onderzoek. In het kwantitatieve deel is gewerkt met databronnen zoals onder andere Magister, VSV-resultaten en inspectiegegevens om een uitgebreide doorstroomanalyse te kunnen maken. Het kwalitatieve gedeelte werd uitgevoerd door middel van interviews bij docenten en een daarop volgende enquête van leerlingen uit het derde leerjaar, hun ouders en alle docenten.

2.5 Kwantitatieve data-analyse

Het kwantitatieve gedeelte betreft een overzicht van de afstromers, doorstromers en zittenblijvers ter beantwoording van de deelvragen 1 tot en met 4 en vond plaats door middel van een dataverzameling (gegevens uit Magister en andere databronnen binnen school) en vergelijking van inspectiegegevens (IDU-overzichten per vestiging). Voor de analyse van deelvragen 1 tot en met 4 zijn de percentuele inspectiegegevens van de jaren 00/01 t/m 08/09 omgerekend naar aantallen leerlingen. Om te kunnen achterhalen welke indicatoren er zijn bij het slagen op een bepaalde afdeling, was het nodig om de anonieme IDU-gegevens te personaliseren, waarvoor Magister is gebruikt. Daarna zijn mogelijke indicatoren (zoals basisschooladvies, DAT-score, VSV-score, cijfers, CITO-score) gekoppeld aan individuele leerlingen. Op basis van de uitkomst van deelvraag 1 en 3 zijn struikeljaren aangewezen en is inzichtelijk geworden hoe de gemiddelde doorstroom van BC Broekhin zich verhoudt tot de landelijke gegevens. Vervolgens is er gekeken naar hoeveel leerlingen er per cohort (startjaar) nominaal (zonder vertraging) doorstromen en ter beantwoording van deelvraag 7 naar:

- welke leerlingen met welk basisschooladvies welk diploma halen,
- de verdeling van de basisschooladviezen, CITO-scores, DAT-scores en profielen voor alle VWO 4 leerlingen en
- de resultaten van de VSV-test in relatie tot het basisschooladvies en de CITO-score.

2.6 Kwalitatief onderzoek

Ter beantwoording van deelvragen 5 en 6 is gekozen voor een enquête onder docenten, leerlingen en ouders. Er is gestart met open interviews bij een ervaren groep docenten waardoor meer zicht is verkregen op de vraag wat er is veranderd op school en bij leerlingen de afgelopen jaren. De antwoorden zijn vervolgens omgezet in enquêtevragen voor alle derdejaarsleerlingen, hun ouders en alle docenten.

In het schooljaar 2009/2010 zijn vijftien open interviews afgenomen bij personeelsleden van BC Broekhin Roermond: dertien docenten en twee leden van de schoolleiding. Elf van de in totaal dertien docenten - zes vrouwen en zeven mannen - zijn al meer dan tien jaar werkzaam op BC Broekhin; de beide andere docenten - een man en een vrouw - hebben een zeer ruime onderwijservaring, maar zijn in schooljaar 2007-2008 pas ingestroomd op BC Broekhin. De docenten vertegenwoordigen verschillende secties en geven les aan alle jaarlagen en onderwijsniveaus. Via deze interviews is een goed beeld verkregen van de aspecten die voor een enquête aan een grotere groep relevant waren binnen dit onderzoek. De geïnterviewden is gevraagd welke veranderingen ze op BC Broekhin hebben ervaren, die invloed zouden kunnen hebben op de prestaties van leerlingen, in de periode van 2000-2009 en of ze veranderingen in leerlinggedrag hebben ervaren. Tijdens het interview hanteerden de interviewers een checklist. Wanneer bepaalde aspecten aan het einde van het interview niet door de respondent zelf waren genoemd, werden deze door de interviewer ingebracht met een open vraag. De geïnterviewde kon hierop reageren. Hieruit volgde een turflijst met genoemde factoren (*bijlage 1*).

2.6.1 Enquêtes

In het project 'Vensters voor Verantwoording', uitgevoerd door de VO-raad, maken scholen in het voortgezet onderwijs afspraken op welke wijze zij de schoolprestaties via hun website presenteren en die vergelijken met andere scholen.⁴ Hiertoe bestaat een landelijke enquête voor leerlingen, de ouders van deze leerlingen en docenten. BC Broekhin nam deel aan dit project. Een deel van de gesloten vragen is aangereikt door de VO raad, een ander deel van de gesloten vragen en de open vragen zijn door de onderzoeksgroep toegevoegd, naar aanleiding van de meest genoemde antwoorden uit de interviews. Met de toegevoegde vragen is de enquête toegespitst op BC Broekhin. Alle gesloten vragen zijn door de kwaliteitsmedewerkster van de school verwerkt en verwoord in drie rapporten.^{5,6,7} De open vragen zijn in dit verslag verwerkt. Daarna vond onder andere vergelijking plaats met de drie eerder genoemde rapporten, om te komen tot factoren die van invloed zouden kunnen zijn op het leergedrag van de leerlingen.

2.6.1.1 Leerling-enquêtes

In de tweede en derde week van januari 2010 werden de vragenlijsten aan alle derdeklassers voorgelegd. De lijst bestond uit 58 gesloten en 2 open vragen. De antwoorden op de open vragen zijn verdeeld in de categorieën: school, mentor, docent, toetsen leerling. De gemaakte opmerkingen zijn geclusterd binnen deze categorieën (*bijlage 2*). Er is gekeken hoe elke afdeling heeft gescoord binnen elke categorie. De leerlingen waren per schooltype als volgt verdeeld (*tabel 1*):

Tabel 1 Overzicht aantal leerlingen per schooltype

Schooltype	Aantal leerlingen
vmbo-t	85
havo	87
atheneum	77
atheneum-TTO	37
gymnasium	17
gymnasium-TTO	32
Totaal	335

2.6.1.2 Docent-enquêtes

In april en mei 2010 werd aan 140 docenten, werkzaam bij BC Broekhin, Roermond, een vragenlijst voorgelegd. Het doel van dit deel van het onderzoek was om inzicht te krijgen hoe men denkt over de school als organisatie, de leerlingen, het onderwijs dat gegeven wordt, de rol die men hier zelf in speelt en het effect daarvan op leergedrag van leerlingen. Er hebben 80 docenten gereageerd. Dit is 57% van het aantal aangeschrevenen. Van de 80 respondenten, gaven er 54 (= 68%) les aan derde klassen. De antwoorden op de open vragen zijn verdeeld in de categorieën school, docent, management, toets en mentor. De gemaakte opmerkingen zijn geclusterd binnen deze categorieën (*bijlage 3*).

2.6.1.3 Ouder-enquêtes

In februari 2010 werd een vragenlijst aan 359 ouders van leerlingen uit de derdeklassen voorgelegd met 56 gesloten en 2 open vragen. Er hebben 140 ouders gereageerd (39%). Ook hier zijn de antwoorden van de open vragen opgesplitst in de categorieën: school, docent, mentor en toets (*bijlage 4*). Het gaat om de ouders van leerlingen, die als volgt over de verschillende afdelingen zijn verdeeld (*tabel 2*):

Tabel 2 *Overzicht aantal respondenten per schooltype*

Schooltype	Aantal respondenten	Percentage respondenten per schooltype
vmbo-t	31	22
havo	39	28
vwo	70	50
Totaal	140	100

In het verwerken van de open vragen kon vanwege de anonimiteit van de enquête geen verder onderscheid gemaakt worden tussen ouders van leerlingen uit verschillende afdelingen. In het vervolg van dit verslag zal steeds gerefereerd worden aan ouders, terwijl hier ook verzorgers mee bedoeld kunnen worden.

3 Resultaten

3.1 Inleiding

In dit onderdeel worden de resultaten volgens de in de methode benoemde stappen beschreven.

3.2 Probleeminventarisatie

De resultaten van de probleeminventarisatie zijn uitvoerig beschreven in het 'Verslag onderzoeksgroep september 2008' ⁸.

Uit de probleeminventarisatie zijn de volgende grotere problemen gehaald:

- 1   Leerlingen zijn weinig gemotiveerd op bovenbouw vmbo
- 2   Er is een aansluitingsproblematiek op 3/4 havo en 3/4 vwo
- 3   Normen, pakketkeuze en advisering op alle afdelingen verloopt niet eenduidig
- 4   De communicatie op school (overall) verloopt niet goed

De keuze (zie 2.2) viel op de aansluitings- en doorstroomproblematiek.

3.3 Onderzoeksvoorstel

De hoofdvraag en bijbehorende deelvragen van het verdere onderzoek staan beschreven in paragraaf 1.2.

3.4 Kwantitatieve data-analyse

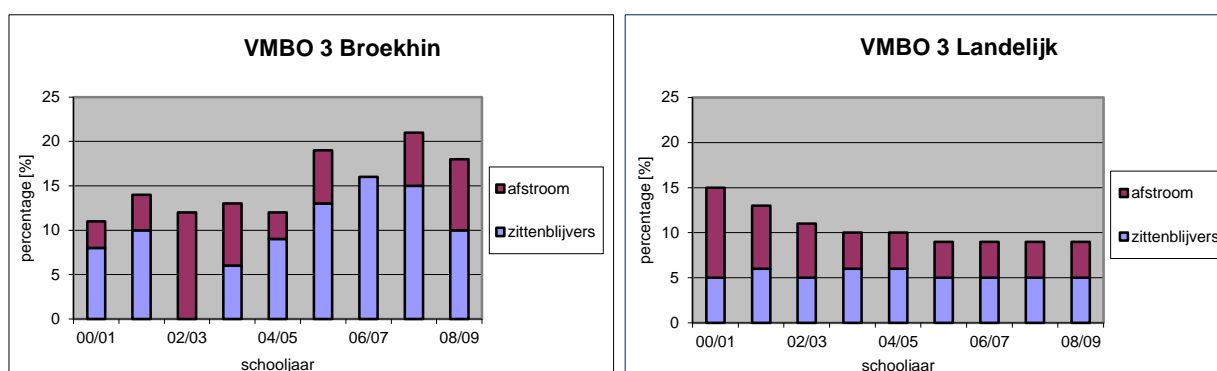
Het kwantitatieve gedeelte heeft betrekking op deelvragen 1 t/m 4 en 7. De gegevens ter beantwoording van deelvragen 1 en 3 zijn te vinden in de tabellen in *bijlage 5*. Deelvragen 2 en 4 worden noodzakelijkerwijs vooraf gegaan door deelvragen 1 en 3. Het beantwoorden van deelvragen 2 en 4 vindt plaats op basis van dezelfde figuren.

3.4.1 Doorstroomfiguren

In de onderstaande figuren is vanaf de 3^e klassen per leerjaar en per afdeling het percentage afstromers en zittenblijvers weergegeven als functie van het schooljaar. Er is gekeken naar de resultaten van schooljaar 00/01 t/m 08/09 (de IDU-gegevens van schooljaar 09/10 zijn nog niet bekend). De resultaten van Broekhin en de landelijke gegevens zijn steeds naast elkaar geplaatst (*bijlage 5*).

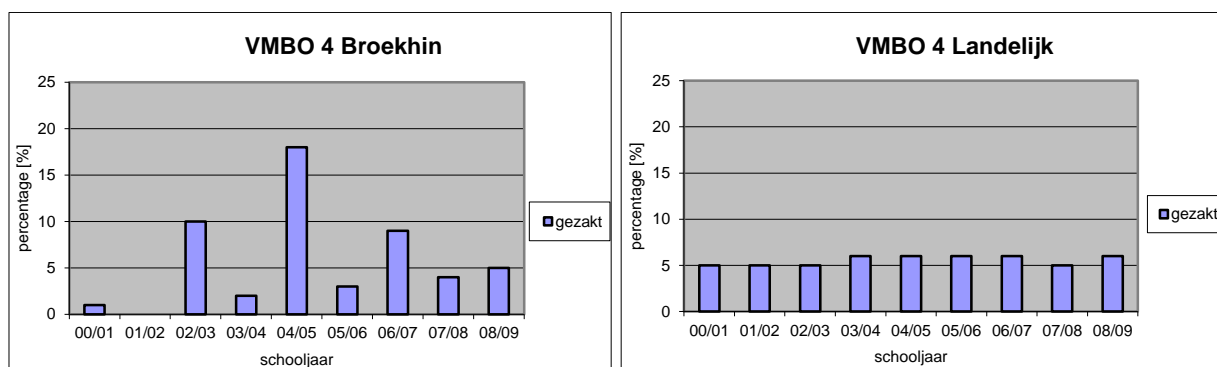
Vmbo

In *figuur 1 tot en met 4* kan worden waargenomen dat in vmbo 3 per schooljaar duidelijk een veel hoger percentage niet doorstroomt dan in vmbo 4. En de tabellen in bijlage 5 laten voor vmbo 2 een hogere doorstroom zien, tussen de 80 % en 90% met een opvallend hoge afstroom in 2000/2001. Over de jaren 04/05 t/m 07/08 heeft vmbo 3 bij BC Broekhin meer zittenblijvers dan de landelijke gegevens aangeven. De landelijke trend is per definitie gelijkmatiger omdat het om veel grotere aantallen gaat. Deze middelen uit en dempen het patroon. Een individuele school heeft hoogstwaarschijnlijk meer fluctuaties tussen de jaren. Verder is opvallend in *figuur 1* dat in 02/03 0 zittenblijvers waren in vmbo 3 en de jaren erna de afstroom sterk is verminderd.

Figuur 1 en 2 Percentage leerlingen per schooljaar van vmbo 3 dat niet naar vmbo 4 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in *figuur 1* de Broekhin gegevens en in *figuur 2* de landelijke gegevens.

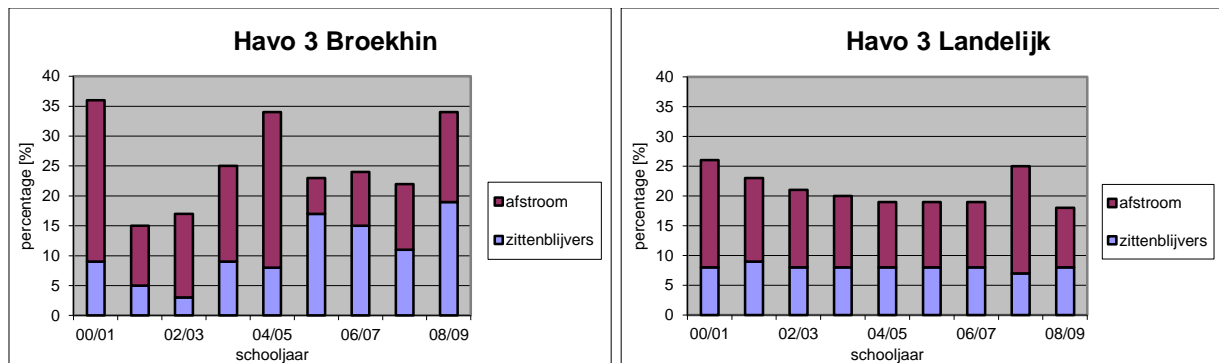
In vmbo 4 ligt het aantal niet-geslaagden met uitzondering van 02/03, 04/05 en 06/07 onder het landelijk gemiddelde. Het gemiddelde over de jaren ligt rond het landelijke cijfer, ongeveer 5,5 %.

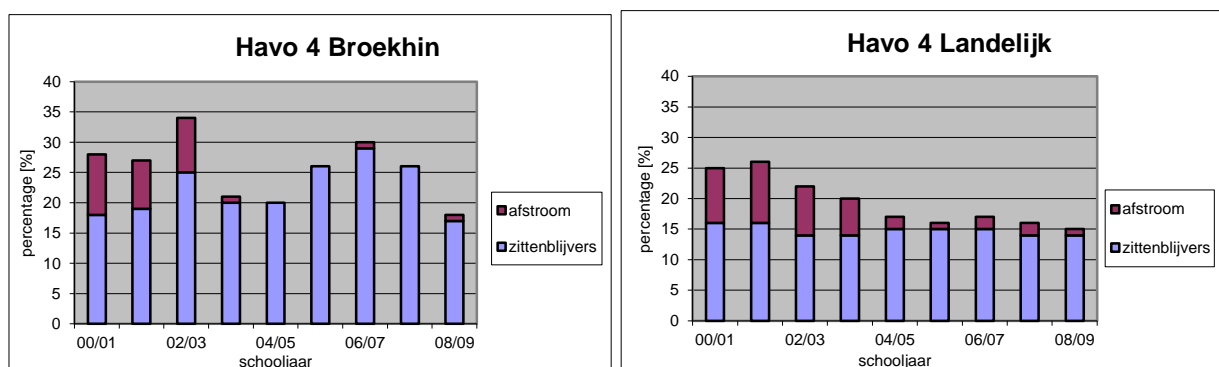
Figuur 3 en 4 Percentage leerlingen per schooljaar van vmbo 4 dat niet is geslaagd met in *figuur 3* de Broekhin gegevens en in *figuur 4* de landelijke gegevens.

Havo

Havo 3 en 4 vallen beide op omdat in beide jaren veel leerlingen niet doorstromen naar de volgende klas. Als we *figuur 5 en 7* met elkaar vergelijken is het percentage zittenblijvers op havo 4 veel hoger dan op havo 3 en het percentage afstromers is op havo 3 juist weer hoger. Maar als we naar de cumulatieve waarden kijken, verdienen beide klassen onze aandacht als *struikeljaar*. In *figuur 5* vallen de uitzonderlijk hoge uitvalpercentages in 00/01, 04/05 en 08/09 van havo 3 op. Het aantal zittenblijvers in havo 3 ligt de laatste 4 jaar boven het landelijk gemiddelde, terwijl de cumulatieve waarden vergelijkbaar zijn met het landelijk gemiddelde, niet voor 08/09. *Figuur 7 en 8* laten zien dat het aantal zittenblijvers in havo 4 steeds boven het landelijk gemiddelde ligt en de cumulatieve waarde nagenoeg ook. Van 2 naar 3 havo is er een hoge doorstroom, ongeveer 90%, maar de laatste jaren is hier een duidelijke afname in te zien.

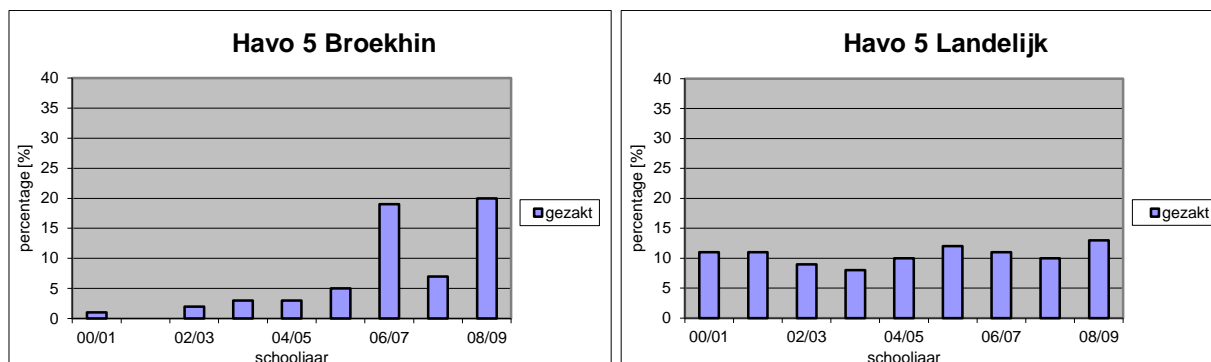

Figuur 5 en 6 Percentage leerlingen per schooljaar van havo 3 dat niet naar havo 4 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in *figuur 5* de Broekhin gegevens en in *figuur 6* de landelijke gegevens.

Figuur 7 en 8 Percentage leerlingen per schooljaar van havo 4 dat niet naar havo 5 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in *figuur 7* de Broekhin gegevens en in *figuur 8* de landelijke gegevens.

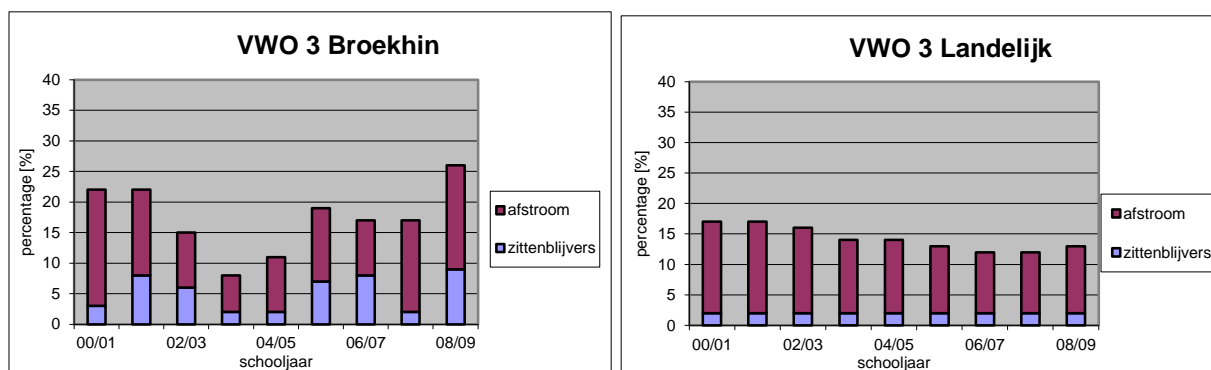
Havo 5 heeft met uitzondering van 06/07, 08/09 en 09/10 een hoog slagingspercentage, het jaar 09/10 is niet meegenomen in de resultaten, omdat de IDU-overzichten nog niet beschikbaar zijn.

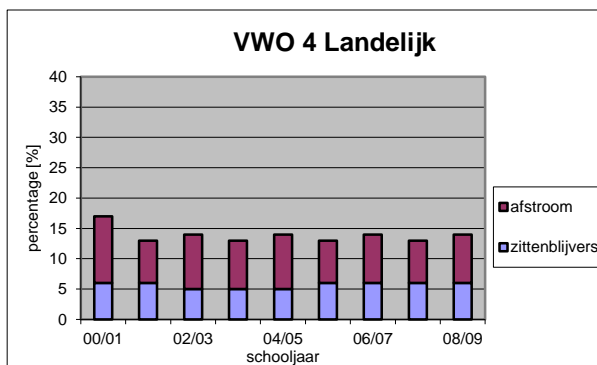
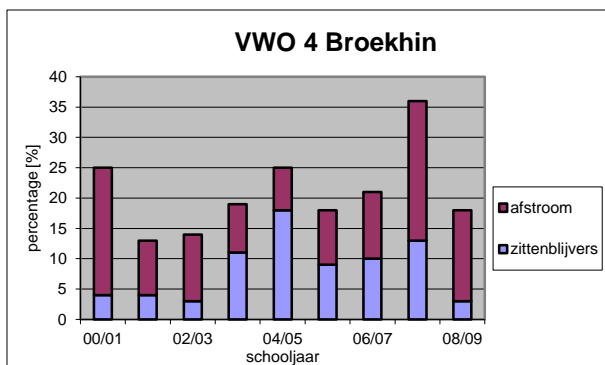
Figuur 9 en 10 Percentage leerlingen per schooljaar van havo 5 dat niet is geslaagd met in figuur 9 de Broekhin gegevens en in figuur 10 de landelijke gegevens.

Vwo

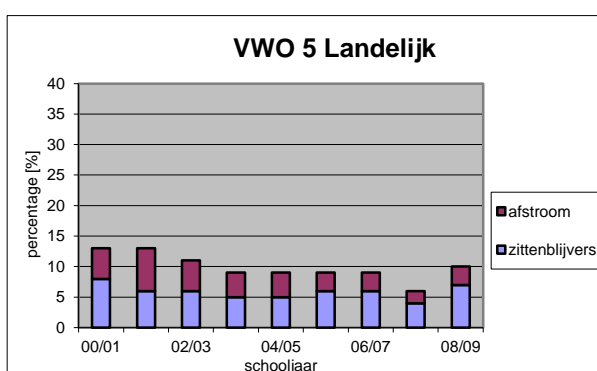
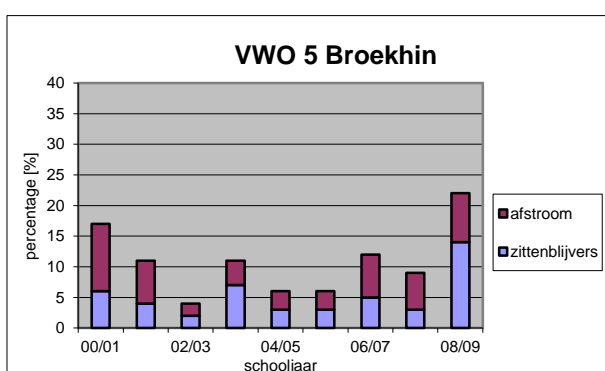
In *figuur 11 tot en met 18* is te zien dat zowel het percentage zittenblijvers als de cumulatieve afstroom hoger is in vwo 4 dan in de andere leerjaren. De tabellen in bijlage 5 tonen een zeer hoge doorstroom, ongeveer 98%, van 2 naar 3 vwo. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde zit vooral de laatste zes jaar (niet 08/09) vwo 4 daar ver boven met als uitschieter 07/08. Ook de afstroom van vwo 3 komt regelmatig boven het landelijk gemiddelde uit. Gemiddeld genomen volgt vwo 5 netjes de landelijke waarden met uitzondering van 08/09. In 08/09 is het percentage afvallers meer dan 2 keer zo groot als de landelijke waarde. In vwo 6 zijn drie uitschieters waarneembaar.

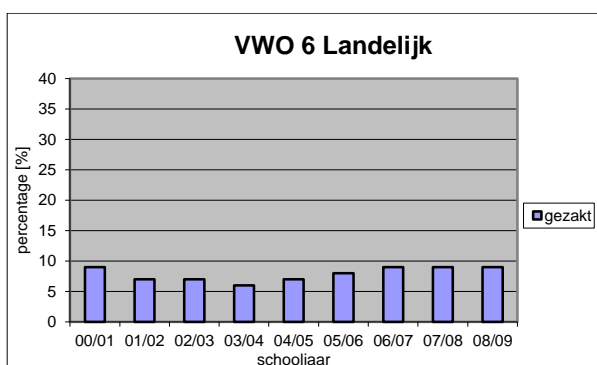
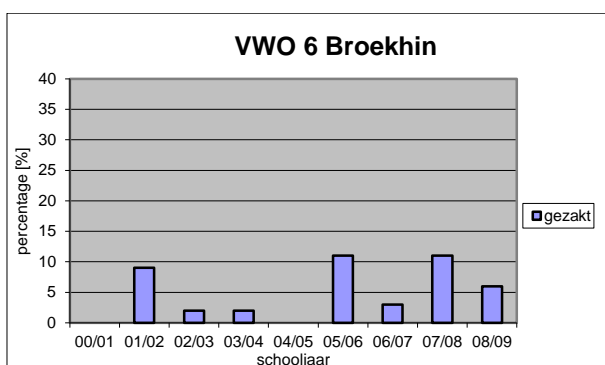
Figuur 11 en 12 Percentage leerlingen per schooljaar van vwo 3 dat niet naar vwo 4 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in figuur 11 de Broekhin gegevens en in figuur 12 de landelijke gegevens.

Figuur 13 en 14 Percentage leerlingen per schooljaar van vwo 4 dat niet naar vwo 5 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in figuur 13 de Broekhin gegevens en in figuur 14 de landelijke gegevens.

Figuur 15 en 16 Percentage leerlingen per schooljaar van vwo 5 dat niet naar vwo 6 is gegaan met onderscheid tussen de leerlingen die zijn blijven zitten of elders naar toe zijn gegaan (= afstroom) met in figuur 15 de Broekhin gegevens en in figuur 16 de landelijke gegevens.

Figuur 17 en 18 Percentage leerlingen per schooljaar van vwo 6 dat niet is geslaagd met in figuur 17 de Broekhin gegevens en in figuur 18 de landelijke gegevens.

Een opvallend cohort is 04/05. Nominale (doorgestroomd zonder vertraging) leerlingen uit dit cohort zaten in 06/07 in vwo 3, in 07/08 in vwo 4 en in 08/09 in vwo 5. In *figuur 13* en *figuur 15* is te zien dat de hoeveelheid afstromers / zittenblijvers significant hoger is dan in andere

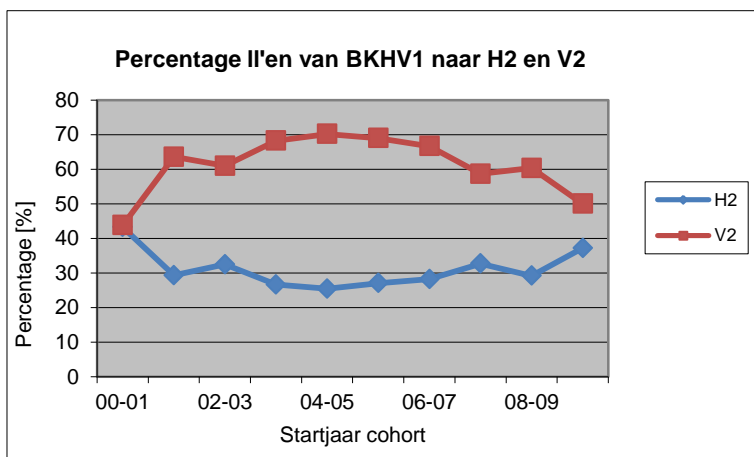

jaren. In *figuur 21*, het cumulatieve cohortoverzicht van het vwo, springt het uitvalpercentage van dit cohort ver boven de anderen uit.

3.4.2 Cohortanalyse

In de voorgaande figuren zijn de gegevens per klas per schooljaar en per afdeling weergegeven. Het is op deze manier moeilijk om een bepaalde groep te volgen, omdat de groepsamenstelling per jaar verschilt door de afstromers en zittenblijvers. Daarom is een cohortanalyse uitgevoerd, waarbij de nominale doorstroom (de leerlingen die onvertraagd een afdeling doorlopen) van cohorten in kaart is gebracht. Een cohort bestaat uit leerlingen die in hetzelfde jaar in dezelfde afdeling op de brugklas zijn begonnen. De resultaten worden cumulatief gepresenteerd. Hierbij zijn de leerlingen die niet nominaal doorstromen als percentage van het totale aantal leerlingen in de 2^e klas genomen. Door de brugklas havo/vwo wordt namelijk pas in de 2^e klas is duidelijk op welke afdeling de leerlingen zitten.

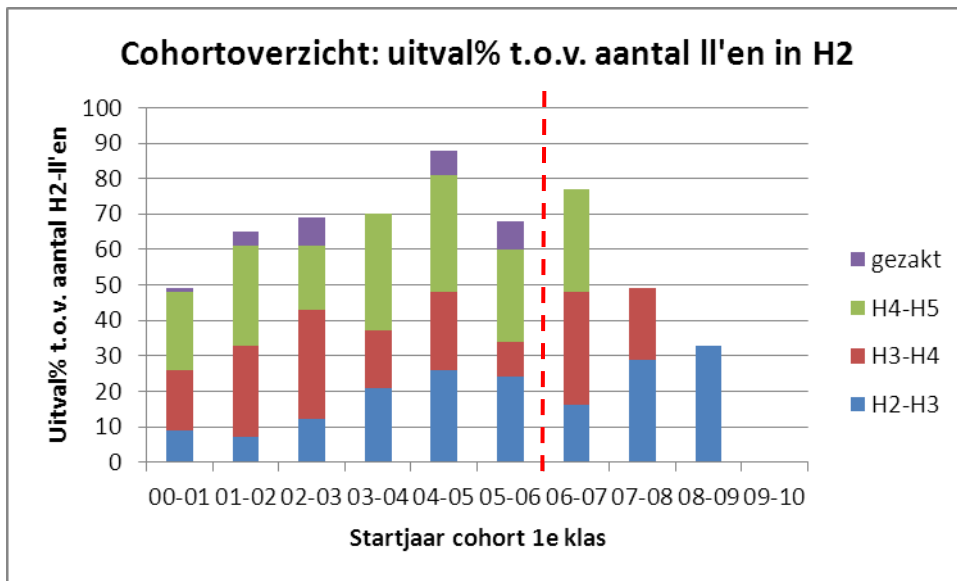
In *figuur 20 en 21* zijn cohortanalyses van havo en vwo te zien. Voor de volledigheid is in *figuur 19* het percentage leerlingen uitgezet dat van de brugklas havo/vwo naar havo 2 en vwo 2 is gegaan. Vanaf 00/01 neemt het percentage leerlingen dat naar vwo 2 gaat sterk toe van 44% naar 64%. Vanaf 06/07 is een lichte daling te zien van het percentage leerlingen naar vwo 2.

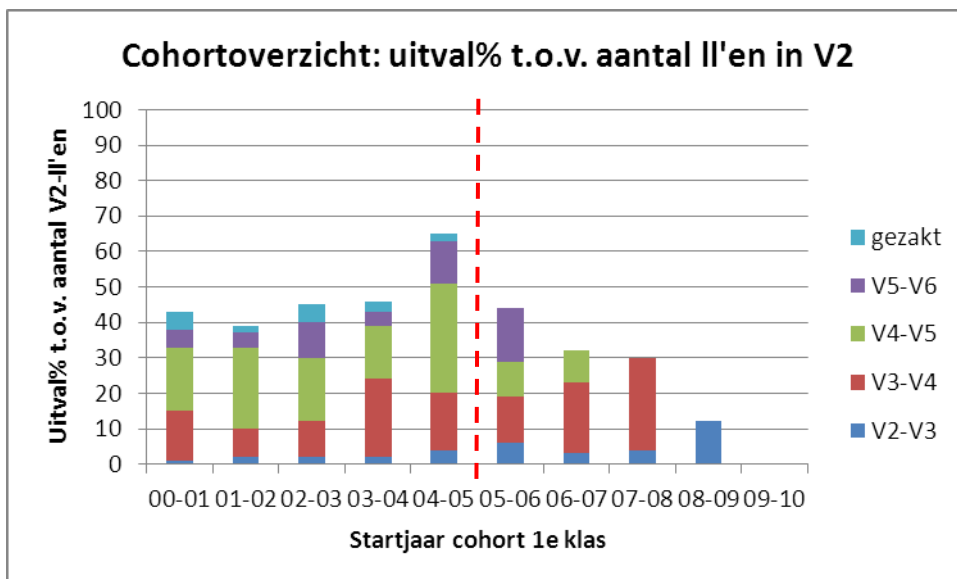
Figuur 19 Percentage leerlingen per schooljaar dat van BKHV1 naar havo 2 en vwo 2 is gegaan.

Het percentage van het totale aantal leerlingen in havo 2 respectievelijk vwo 2 dat niet is overgegaan naar een volgende klas binnen dezelfde afdeling, is vervolgens uitgezet als functie van het startjaar van dat cohort. Dit is voor de verschillende leerjaren cumulatief weergegeven, zodat het resterende percentage de leerlingen zijn, die onvertraagd zijn ge-

slaagd. Vanaf cohort 06/07 op de havo en cohort 05/06 op het vwo is de figuur nog onvolledig, daar deze leerlingen hier nog steeds op school zitten (aangegeven met een stippellijn).

Figuur 20 Cumulatief cohortoverzicht havo. Per cohort is het percentage leerlingen dat per leerjaar niet naar het volgende leerjaar is doorgestroomd ten opzichte van het aantal leerlingen in havo 2 uitgezet.

Figuur 21 Cumulatief cohortoverzicht vwo. Per cohort is het percentage leerlingen dat per leerjaar niet naar het volgende leerjaar is doorgestroomd ten opzichte van het aantal leerlingen in vwo 2 uitgezet.

Uit de gegevens blijkt dat het percentage vertraagd op de havo hoger is dan op het vwo. Op de havo is er een licht stijgende trend te zien van cohort 00/01 tot en met cohort 04/05. Op het vwo is een constanter beeld te zien, met een uitschieter van cohort 04/05, ongeveer 1 op de 3 leerlingen heeft onvertraagd het diploma gehaald. Bij havo was dit cohort overigens ook het 'zwakste' cohort, waar slechts 1 op de 9 onvertraagd het diploma heeft gehaald. In

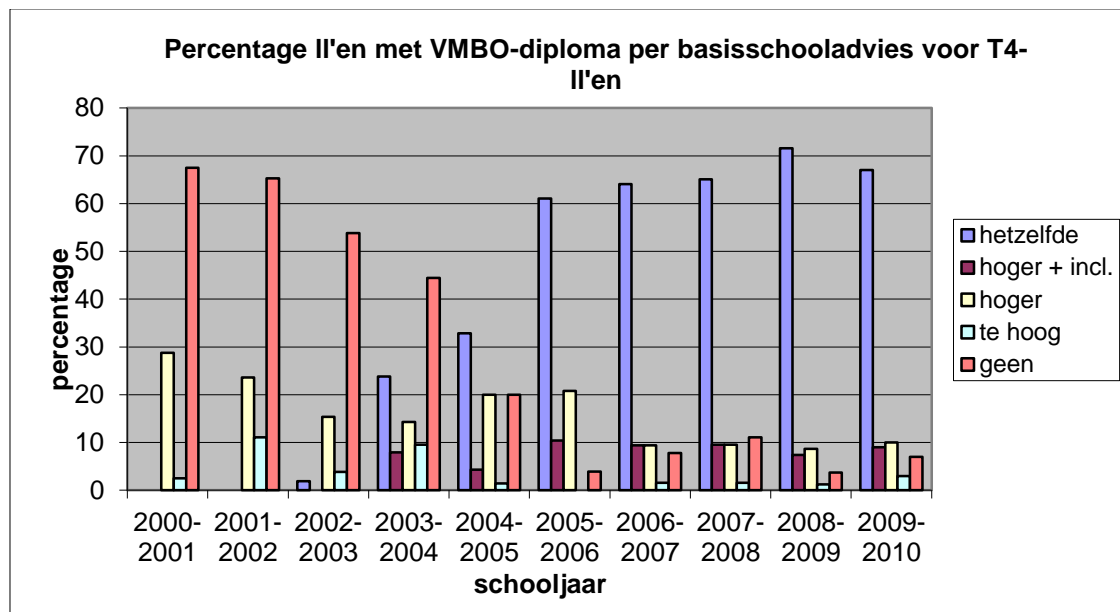
figuur 13 was voor vwo 4 in 07/08 al een uitschieter te zien van het aantal afstromers / zittenblijvers en in figuur 15 voor vwo 5 in 08/09. De onvertraagde leerlingen uit deze jaren komen uit cohort 04/05.

3.4.3 Basisschooladvies

Als we de situatie op een andere manier bekijken, niet naar een startjaar, maar naar de eindstreep (= het behaalde diploma), dan ontstaat een beeld van in hoeverre BC Broekhin kansen heeft geboden aan leerlingen. In de figuren 22 t/m 24 is per schooljaar het percentage leerlingen met een bepaald basisschooladvies, die in dat schooljaar het diploma hebben behaald, uitgezet voor het vmbo, havo en vwo. Er is gebruik gemaakt van de volgende legenda: te laag, lager + inclusief, hetzelfde, hoger + inclusief, te hoog en geen. Deze legenda geeft het basisschooladvies aan ten opzichte van de afdeling waar het diploma werd behaald. Bijvoorbeeld: "te laag" voor een leerling op het vwo betekent dat deze leerling een havo- een havo/vmbo- of een vmbo-advies heeft gehad. Voor een havoleerling betekent dit een vmbo-advies. (vmbo/havo is hier een "lager + inclusief" advies).

Vmbo

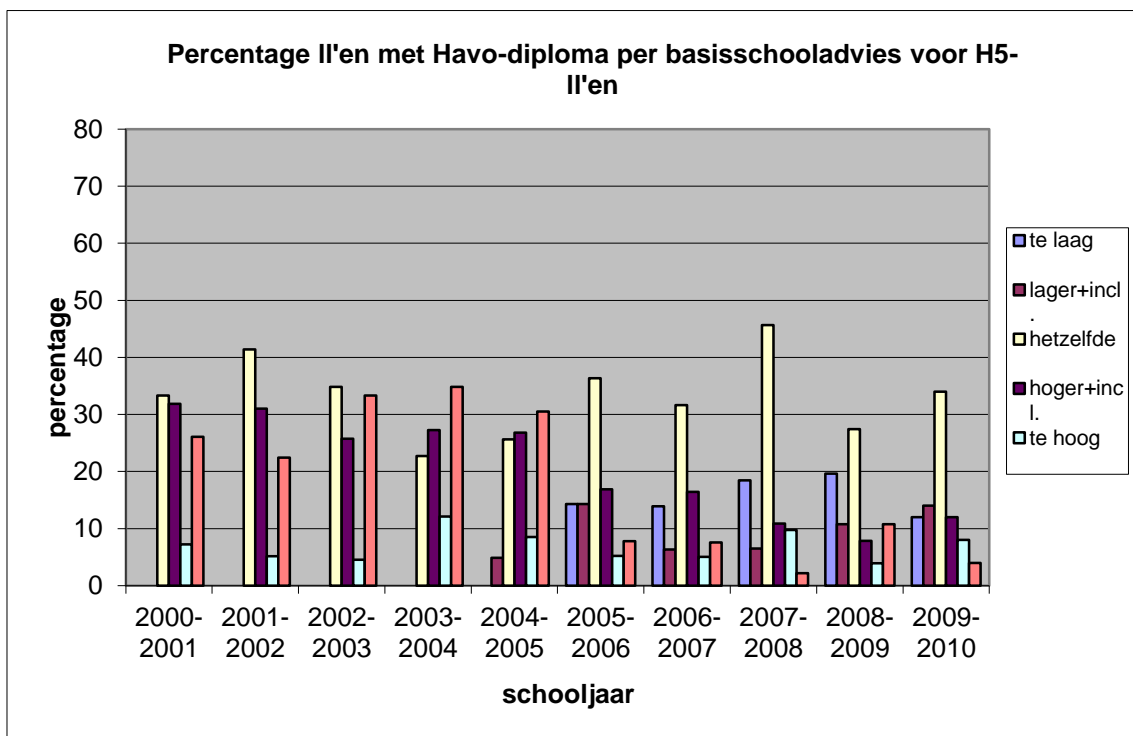
Het vmbo-advies komt nauwelijks tot niet voor in de jaren 00/01 tot en met 02/03. Vanaf 05/06 ligt het aantal leerlingen met een vmbo- of een vmbo/havo-advies tussen de 70 en 80%. De laatste 4 jaren heeft ongeveer 10% van de leerlingen een vmbo-diploma gehaald met een hoger advies.

Figuur 22 Per schooljaar is het percentage geslaagde leerlingen per basisschooladvies uitgezet voor het vmbo.

Havo

Tot en met 04/05 werden er geen vmbo/havo- of vmbo-adviezen gegeven. De havo-adviezen liggen vanaf 05/06 gemiddeld rond de 35%. Zowel "lager"/"lager + inclusief" als "hoger" / "hoger + inclusief" komen ongeveer in gelijke mate voor met uitzondering van 08/09. In 08/09 hebben meer leerlingen met een "lager" en een "lager + inclusief" advies dan leerlingen met "hoger" en een "hoger + inclusief" advies het havo-diploma gehaald. De laatste jaren heeft 1 op de 8 tot 1 op de 5 havo-gediplomeerden een vmbo-advies. Daarnaast is er jaarlijks ook een groep die met zijn/haar vwo-advies tot een havo-diploma komt.

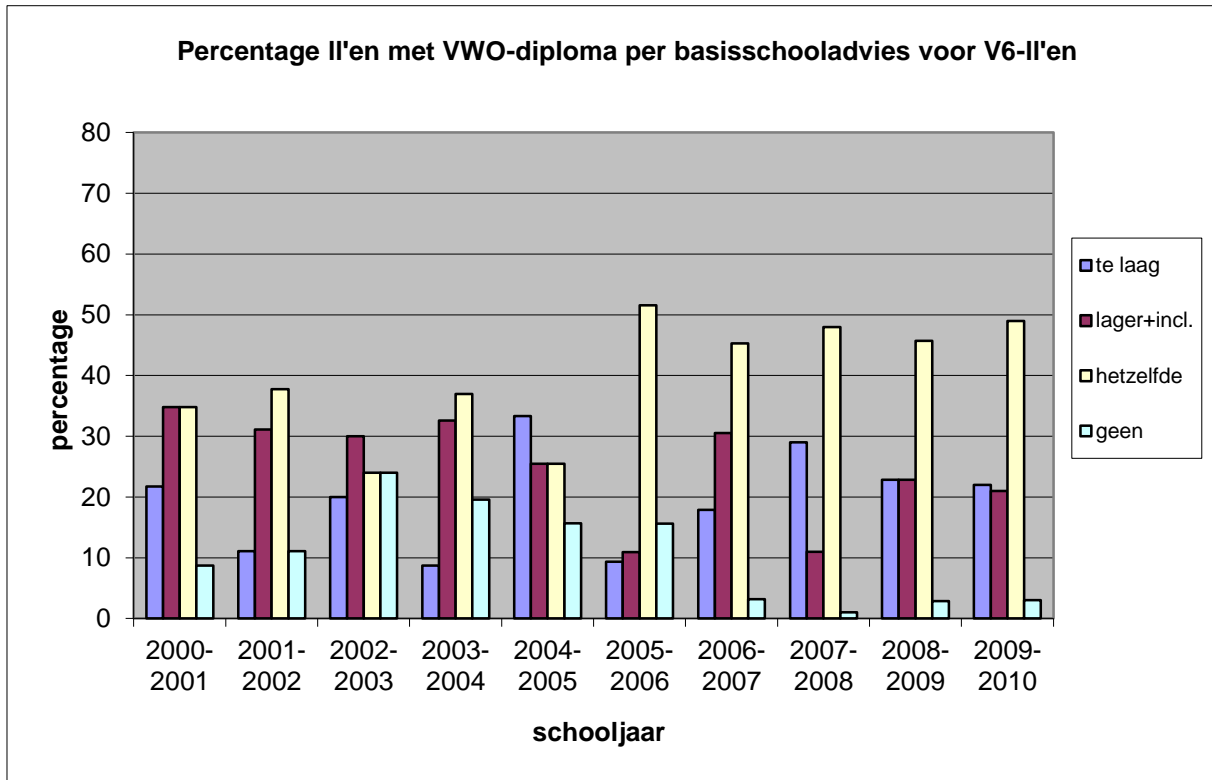

Figuur 23 Per schooljaar is het percentage geslaagde leerlingen per basisschooladvies uitgezet voor het havo.

Vwo

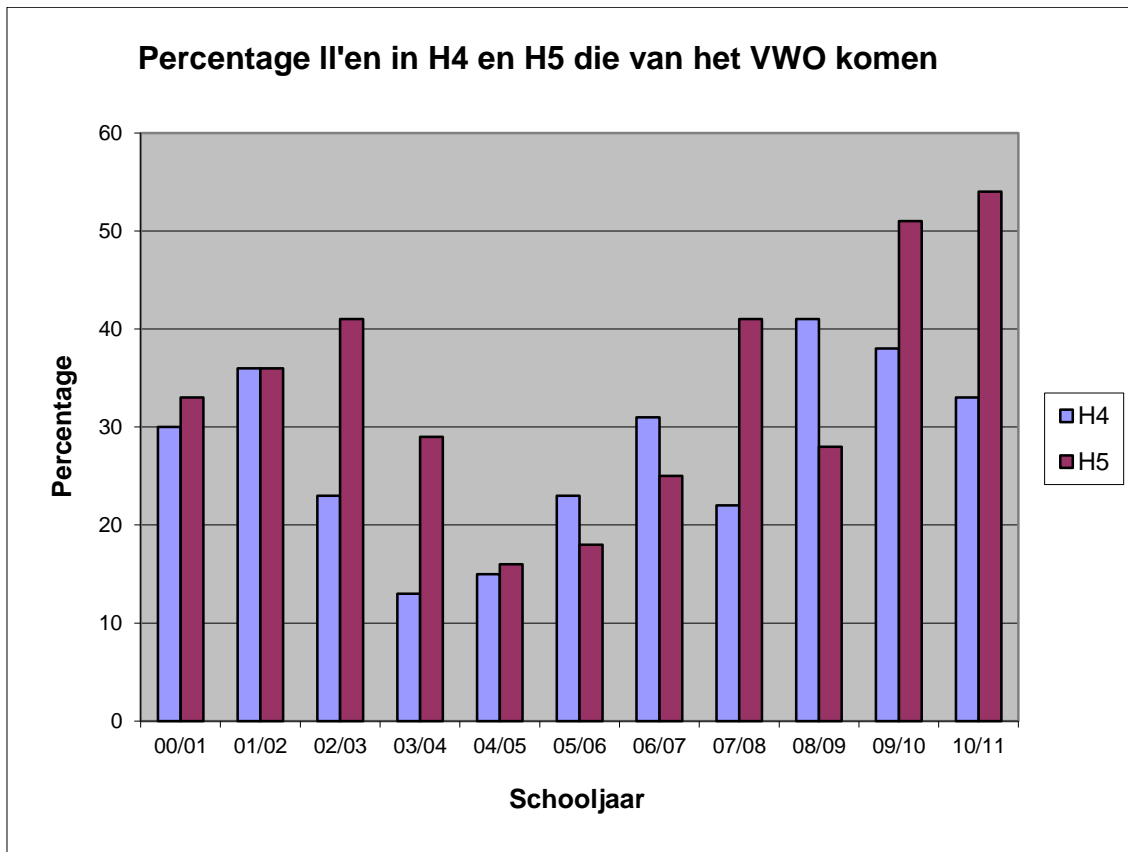
Vwo-adviezen liggen gemiddeld op 48%, tot en met 04/05 eronder en erna boven de 48%.

Voor 04/05 wordt een "te laag"/"lager + inclusief" advies niet gegeven. Over de hele linie is te zien dat gemiddeld 20% van de leerlingen die een vwo-diploma halen, een havo-advies of lager heeft.

Figuur 24 Per schooljaar is het percentage geslaagde leerlingen per basisschooladvies uitgezet voor het vwo.

In de *figuur 25* staat voor de verschillende schooljaren het percentage leerlingen van havo 4, respectievelijk havo 5, die in de tweede klas op het vwo zijn begonnen. Vooral de laatste jaren is dit percentage alarmerend hoog. Meer dan 50% van de leerlingen op havo 5 in 09/10 en 10/11 heeft ooit in een vwo-klas gezeten. Er zijn veel momenten en manieren waarop de overstap van vwo heeft plaatsgevonden (v2-h3, v3-h4, v3-h3, v4-h4, v4-h5, v5-h5). Bovendien is zichtbaar dat er in het eindexamenjaar havo vaak veel leerlingen van het vwo bijkomen.

Figuur 25 Per schooljaar is het percentage leerlingen in havo 4 en havo 5 uitgezet dat op het vwo is begonnen.

3.4.4 VSV-test

Jaarlijks wordt de VSV-test afgenomen in de vierde klassen. De methodiek wordt beschreven in bijlage 6 en 7. Met behulp van de VSV kan een beeld worden geschetst van de visie die de leerlingen *zelf* op hun leergedrag hebben. De VSV wordt op BC Broekhin al een aantal jaren door het decanaat afgenomen bij alle vierdeklassers havo en vwo. Voor dit onderzoek wordt naar de laatste vier jaar gekeken. In de analyse wordt als eerste gekeken naar de gemiddelde resultaten over de jaren per onderwerp. Vervolgens wordt er een onderscheid gemaakt naar afdeling havo of vwo. Voor enkele onderwerpen kijken we naar de verdeling op afdelingsniveau en naar resultaten tussen de jaren.

Het landelijk gemiddelde ligt voor elk onderwerp per definitie op 5.0. Als onderliggende verdeling is de normale verdeling verondersteld. Deze verdeling is symmetrisch en heeft een gemiddelde van 5.0 bij een schaal van 1 tot en met 9. Onderstaande tabel van alle leerlingen havo en vwo laat zien dat BC Broekhin op enkele onderwerpen opvallend afwijkt van het landelijk beeld. Aan de positieve kant valt de *Motivatie* op. In 2007 – 2008 was dit ongeveer gelijk aan de landelijke referentiegroep. Afgelopen drie jaar is er een sterke stijging te zien. Dit is opmerkelijk want zowel de maatschappelijke discussie als discussies tijdens leerlingbesprekingen en bij de docenteninterviews geven de indruk dat leerlingen *ongemotiveerd* zijn. De perceptie van de leerlingen zelf weerspreekt dit. De onderwerpen *Studieaanpak*, *Tekstanalyse*, *Planning*, *Taakaanpak* en *Memoriseren* zitten duidelijk onder de referentiegroep. Met name *Planning* met een gemiddelde van 3,7 zit er ver onder. De patronen over de jaren heen lijken redelijk stabiel. Uitzonderingen met een verbetering zijn *Motivatie* en *Memoriseren*.

Tabel 3 Gemiddelde van de VSV-scores 2007 t/m 2011 BC Broekhin, Roermond

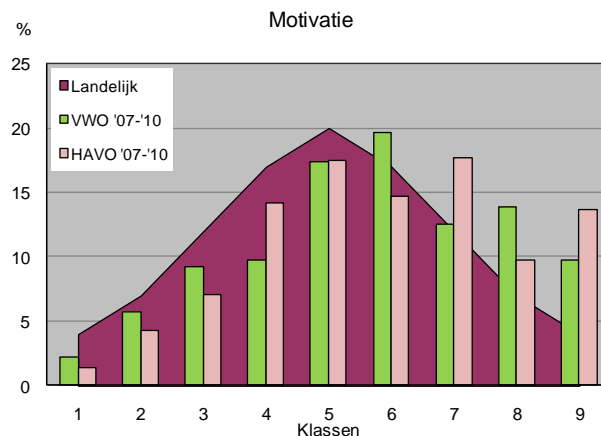
Gemiddelde score	Motivatie	Concentratie	Studieaanpak	Tekstanalyse	Planning	Taakaanpak	Memoriseren	Faalangst	Lich. conditie	Welbevinden	Samenwerking	Aantallen
2007 – 2008	4,9	4,8	4,2	4,8	3,6	4,2	4,0	5,0	4,8	4,7	5,1	274
2008 – 2009	5,8	4,8	4,1	4,7	3,7	4,1	4,0	5,1	4,8	4,7	5,1	334
2009 – 2010	6,0	4,9	4,1	4,3	3,5	3,9	4,1	5,1	4,9	4,7	5,3	285
2010 – 2011	6,4	5,0	4,6	4,4	3,9	4,4	4,4	4,9	4,7	4,6	5,3	298
2007 – 2011	5,8	4,9	4,3	4,6	3,7	4,2	4,1	5,1	4,8	4,7	5,2	1191
Landelijk	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
Vershil	0,8	-0,1	-0,7	-0,4	-1,3	-0,8	-0,9	0,1	-0,2	-0,3	0,2	

Als de gegevens worden gesplitst naar havo en vwo zien we dat *Motivatie* bij havo zich sterker heeft ontwikkeld dan bij het vwo. Bij havo gaat het over vier jaar 1,7 vooruit en bij vwo 1,3. Voor beide afdelingen was 2007 – 2008 het laagste jaar. Dit was overigens nog steeds op het landelijk niveau. *Tekstanalyse* laat bij vwo een vol punt daling zien in vier jaar. Bij de havo laat het onderdeel *Memoriseren* juist een verbetering van bijna een punt zien. De overige onderdelen laten geen duidelijk trend zien en wijken maximaal een half punt onderling af.

Tabel 4 Jaargemiddelden voor havo en vwo

Gemiddelde score	2007 / 2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011		2007/2011	
	havo	vwo	havo	vwo	havo	vwo	havo	vwo	havo	Vwo
Motivatie	5,0	4,8	5,6	5,9	5,9	6,0	6,7	6,1	5,9	5,7
Planning	3,7	3,6	3,6	3,8	3,5	3,5	4,2	3,6	3,8	3,6
Tekstanalyse	4,7	4,9	4,9	4,6	4,3	4,3	4,8	3,9	4,7	4,4
Memoriseren	3,9	4,0	3,8	4,1	4,1	4,1	4,7	3,9	4,2	4,0

De gegevens over vier jaar kunnen ook als verdeling worden bekeken. De *Motivatie* van de gemiddelde BC Broekhinleerling ligt, zoals eerder aangegeven, boven het landelijk gemiddelde. Opvallend zijn de percentages in de klassen 8 en 9: 24% tegenover een landelijk percentage van 11%. Over de jaren is het patroon bij vwo redelijk stabiel. Bij de havo is er een stijging in de toch al hoge motivatie te zien.

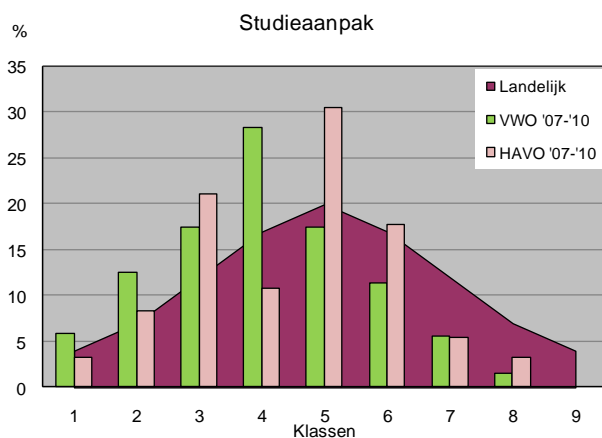

Figuur 26 Motivatie havo / vwo vs. landelijk beeld

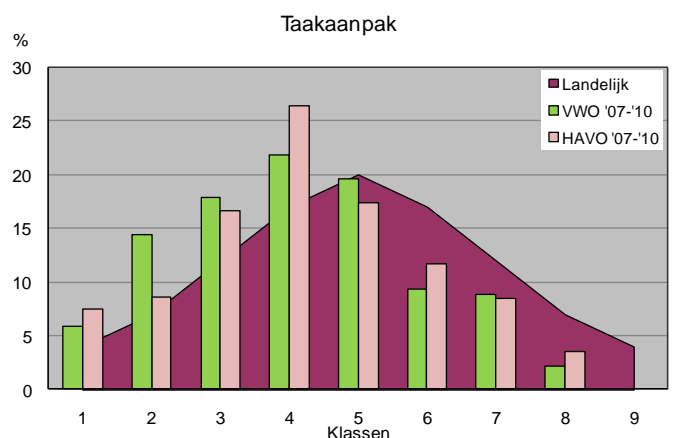
Bij een analyse van de motivatie van vwo-leerlingen op basis van het advies van de basisschool blijkt dat de motivatie afneemt als het advies van de basisschool hoger is. TTO-leerlingen vinden zichzelf duidelijk minder gemotiveerd dan leerlingen op het vwo met een havo-advies. Soortgelijke analyse zou ook kunnen worden gedaan over de verschillende jaren en voor de havo-afdeling. Binnen de tijdsbeperving van dit onderzoek heeft dit niet plaatsgevonden.

Leerlingen die hoog scoren op *Studieaanpak* studeren regelmatig en efficiënt en zorgen ervoor dat de fysieke en organisatorische randvoorwaarden om te kunnen studeren zijn vervuld. Dit onderdeel laat een omgekeerd beeld zien. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde van een 5,0 zitten de BC Broekhin leerlingen daar gemiddeld 0,7 punt onder. Hier ontbreekt de klasse 9 zelfs en de verdeling is logischerwijs scheef naar links verdeeld. Havo doet het hier het laatste jaar ook weer net iets beter dan de voorgaande jaren. Wat betreft *Taakaanpak* (in welke mate leerlingen studieonderdelen planmatig en systematisch aanpakken) lijkt het patroon sterk op dat van studieaanpak. De verschillen tussen havo en vwo én tussen de jaren zijn veel minder.

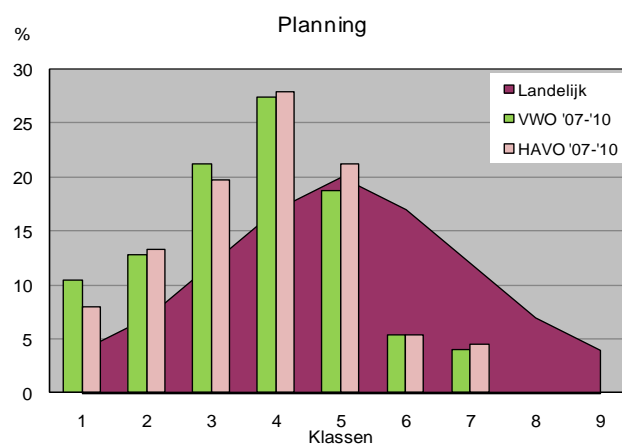

Figuur 27 Studieaanpak havo/vwo vs. landelijk beeld

Figuur 28 Taakaanpak havo/vwo vs. landelijk beeld

Sterker afwijkend van het landelijk beeld is het onderdeel *Planning* (tijdig beginnen met huiswerkopdrachten en met het leren voor proefwerken en toetsen). Gemiddeld zit BC Broekhin 1,3 punt onder het gemiddelde. De klassen 8 en 9 ontbreken en de klassen 6 en 7 zitten ver onder het landelijk beeld.

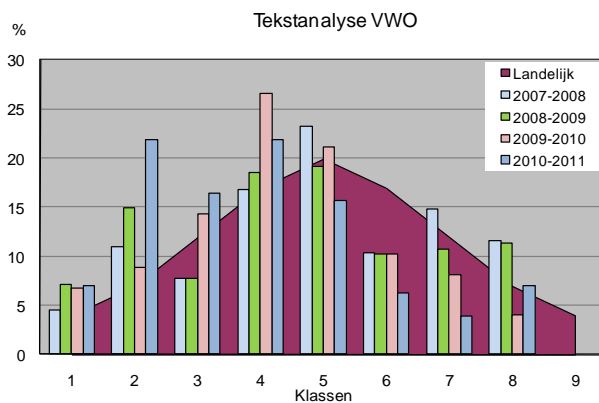

Figuur 29 Planning havo/vwo vs. landelijk beeld

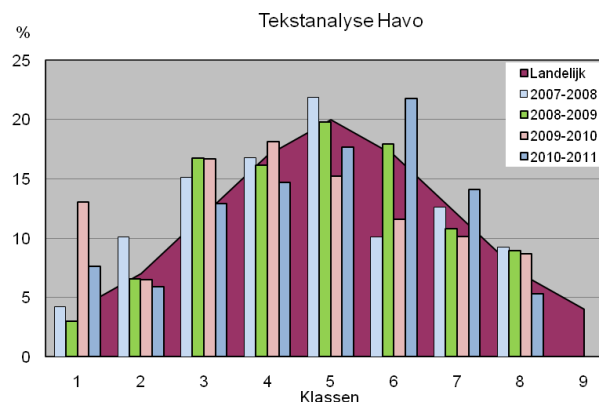
Het huidige cohort havo 4 laat een verbetering zien bij scores 7 naar 9%. Leerlingen die plannen niet nodig vinden omdat ze toch goede cijfers halen, scoren laag bij dit onderdeel. Dit zou een deel van de score kunnen verklaren. Bedenk wel dat in de landelijke referentiegroep ook dit soort leerlingen zitten én dat de gemiddelde cijfers niet dermate zijn dat die houding gerechtvaardigd lijkt. Een ander voorbehoud zou het moment van afname kunnen zijn. Dit gebeurt meestal aan het einde van de eerste periode nog voor de eerste proefwerkweek.

Het onderdeel *Welbevinden* (gaat over zelfwaardering, zelfbeeld, tevredenheid, sociaal aanvaard voelen) heeft een beetje merkwaardige verdeling. De eerste 4 klassen voor zowel havo als vwo zijn redelijk in lijn met het landelijke patroon. De bovenkant is helemaal geconcentreerd in de klassen 5 en 6. Geen leerling van de 1191 leerlingen heeft zichzelf een 7 of hoger ingeschat! Bij de overige onderdelen zijn geen opvallende patronen te zien.

De eerder genoemde daling bij *Tekstanalyse* van de vwo-leerlingen is goed terug te zien in de verdelingen per jaar. Tekstanalyse geeft weer in hoeverre leerlingen in staat zijn om de hoofdgedachte in een tekst aan te geven. Met name klasse 2 (landelijk 7%) is bij vwo het laatste jaar 22%. Jaar 2009-2010 met 9% lijkt eerder een uitzondering. Klasse 1 ligt gemiddeld 50% boven de landelijke klassen. Bij havo is er een verbetering te zien in de loop van de vier jaar. In het laatste jaar tellen de twee onderste 'risico' klassen nog steeds 14%. Opmerkelijk is dat klasse 9 – de leerling vindt zichzelf zeer goed – bij beide afdelingen ontbreken.

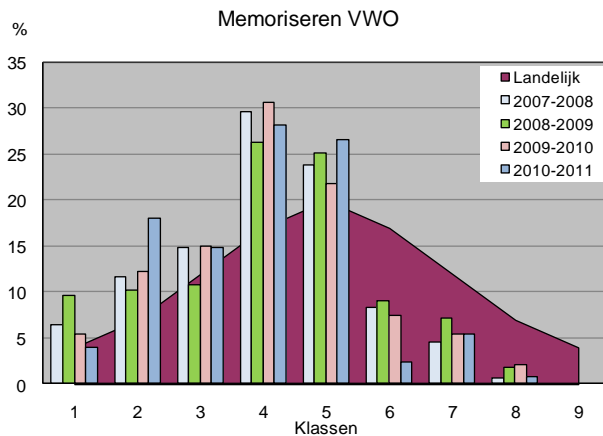

Figuur 30 Tekstanalyse vwo per jaar vs. landelijk beeld

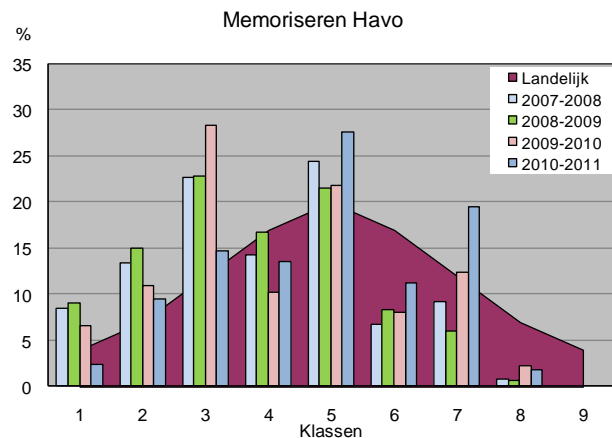

Figuur 31 Tekstanalyse havo per jaar vs. landelijk beeld

Bij Memoriseren wordt aangegeven in welke mate leerlingen belangrijke feiten of woordjes uit hun hoofd (kunnen) leren. Nog sterker dan bij *Tekstanalyse* ligt op vwo een patroon scheef naar links ten opzichte van het landelijk beeld. Bij havo volgt tekstanalyse bijna het landelijke beeld. Memoriseren heeft bij havo een beeld tussen landelijk en vwo in. Net als bij *Tekstanalyse* ontbreekt ook hier opmerkelijk genoeg klasse 9. Klasse 8 is miniem.

Figuur 32 Memoriseren vwo per jaar vs. landelijk beeld

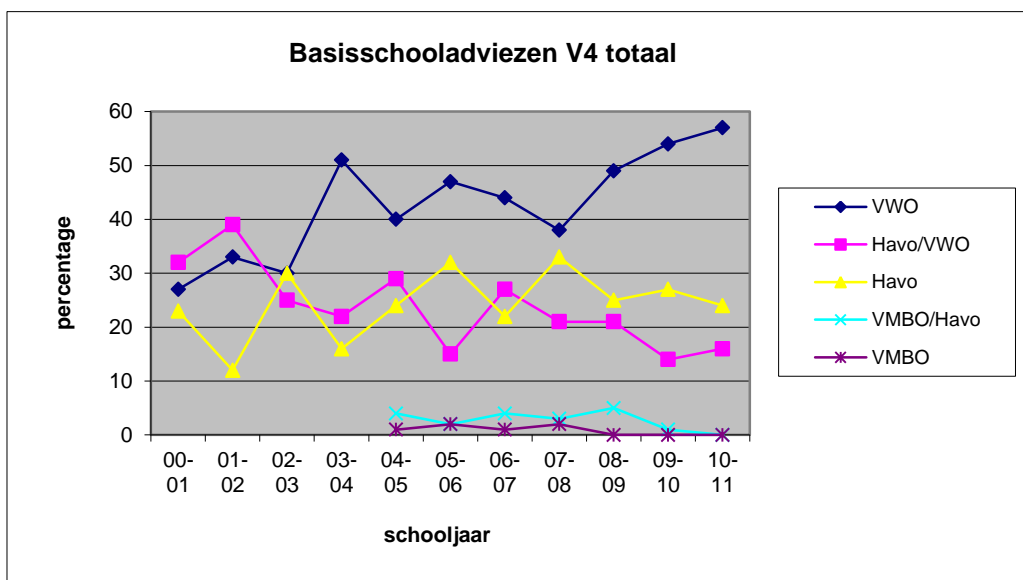
Figuur 33 Memoriseren havo per jaar vs. landelijk beeld

3.4.5 Overige data

Bij *figuur 34 tot en met 37* is ingezoomd op de vwo 4-leerlingen, omdat dit jaar als struikeljaar is benoemd. Hierbij is gekeken naar de totale populatie, maar voor de CITO-scores is ook een onderscheid gemaakt in leerlingen die zijn doorgestroomd naar V5, naar H5, zijn blijven zitten, of zijn afgestroomd naar havo 4. Per schooljaar zijn sommige van deze deelgroepen erg klein.

Docentadviezen en -uitspraken in de overgangsvergadering zijn niet gedigitaliseerd. Het is niet te zeggen of docentadviezen goede indicatoren zijn.

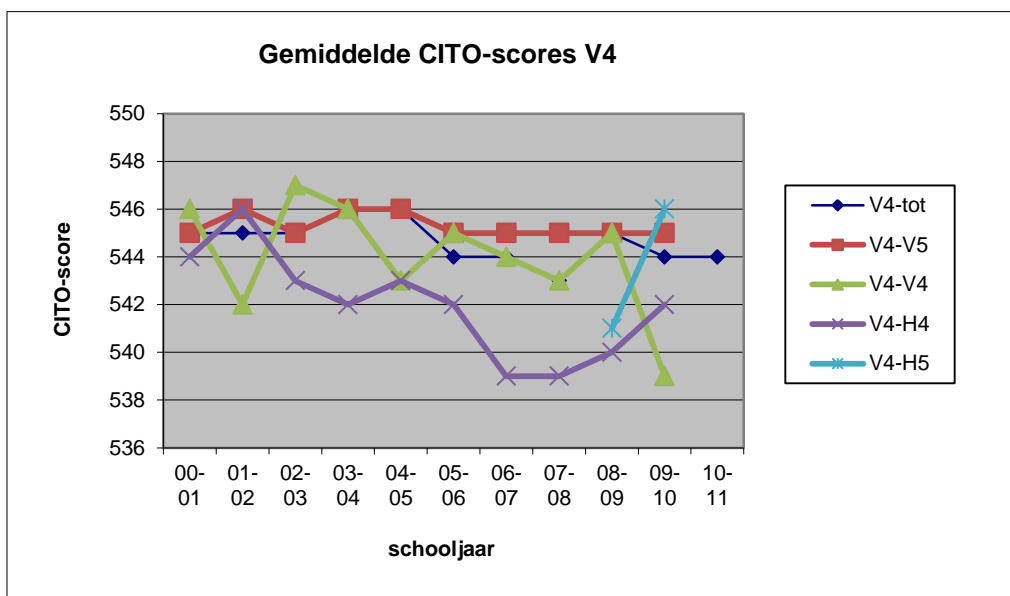
In *figuur 34* zijn de basisschooladviezen voor alle vwo 4-leerlingen per schooljaar uitgezet als percentage van het totale aantal vwo 4-leerlingen in dat jaar. Van 07/08 tot en met 10/11 is het percentage leerlingen met een vwo-advies met bijna 20% toegenomen op vwo 4. Dit lijkt gepaard te gaan met een daling van de zittenblijvers en afstromers op vwo 4 van 07/08 naar 08/09, zie *figuur 13*. De aanwezigheid van enkele leerlingen met een vmbo- of vmbo/havo-advies is opmerkelijk.

Figuur 34 Per schooljaar zijn de percentages leerlingen met een bepaald basisschooladvies in vwo 4 uitgezet.

In *figuur 35* zijn de gemiddelde CITO-scores voor alle vwo 4-leerlingen per schooljaar uitgezet. Hierbij zijn de gemiddelde waarden voor alle vwo 4-leerlingen weergegeven, maar ook de gemiddelde waarden van de zittenblijvers, de leerlingen die naar vwo 5 en havo 5 zijn gegaan en de leerlingen die naar havo 4 zijn gegaan. Vooral de waarden voor de zittenblijvers en de leerlingen die naar havo 5 zijn gegaan laten een grillig verloop zien. Dit is onder andere te wijten aan het kleine aantal leerlingen in deze groepen in sommige jaren. Wel is duidelijk te zien dat de gemiddelde CITO-scores van de V4-V5-leerlingen hoger is dan de CITO-scores van de V4-H4-leerlingen.

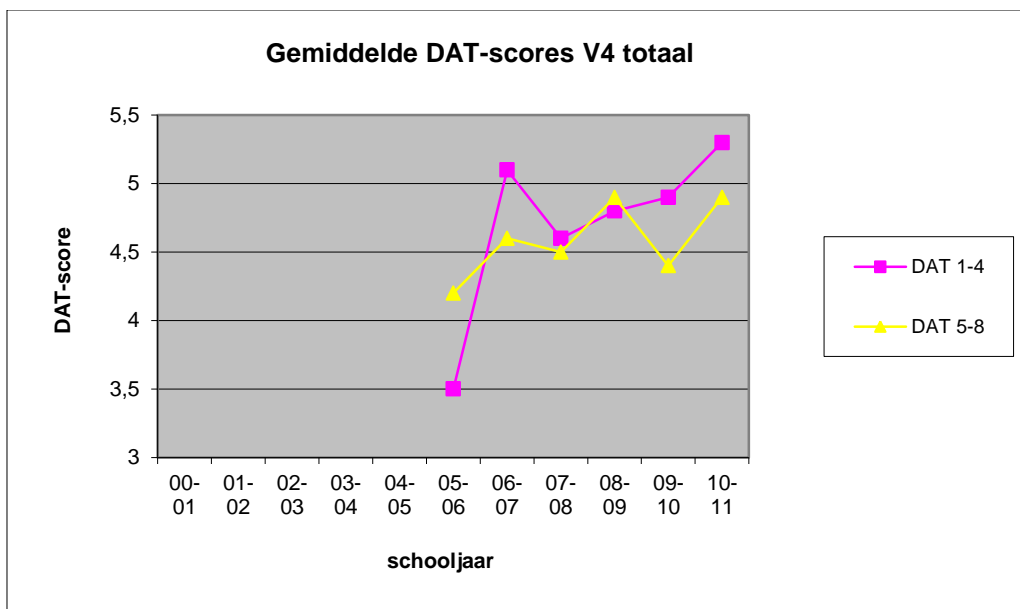
Op basis van de normwaarden voor CITO (havo: 538-541, havo/vwo-brugklas: 538-545, vwo: 545-550) zou je wellicht kunnen verwachten dat de gemiddelde CITO-score van de vwo 4-leerlingen midden tussen de 545 en 550 ligt. Op BC Broekhin ligt dit gemiddelde rond de 545. Dit betekent dat er ook verschillende leerlingen doorstromen met een lagere CITO-score. Dit is in overeenstemming met de informatie uit *figuur 24*.

Figuur 35 Per schooljaar zijn de gemiddelde CITO-scores van de leerlingen in vwo 4.

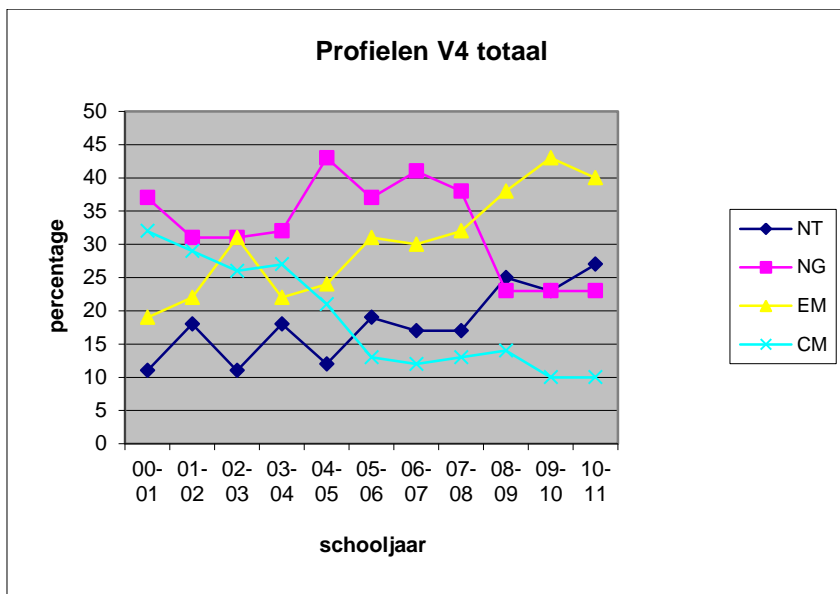
In de derde klassen wordt jaarlijks de DAT-test afgenomen. DAT staat voor **D**ifferentiële **A**anleg **T**est en geeft een globaal overzicht van de intellectuele capaciteiten van de leerling. De DAT meet negen belangrijke capaciteiten, waarvan vier taalkundige: Woordenlijst, Denken met Woorden, Taalgebruik en Woordbeeld en vier rekenkundige: Denken met Figuren, Denken met Getallen, Ruimtelijk Inzicht en Praktisch Inzicht en daarnaast nog: Snelheid en Nauwkeurigheid.

In *figuur 36* zijn de gemiddelde DAT-scores voor alle vwo 4-leerlingen per schooljaar uitgezet. De DAT-onderdelen 1 tot en met 4 hebben met taal- en woordgebruik te maken en de onderdelen 5 tot en met 8 met ruimtelijk en rekenkundig inzicht. De zeer sterke toename na het eerste jaar dat de test is afgenomen, is waarschijnlijk aan opstartproblemen / gewenning toe te schrijven. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat de capaciteiten van de leerlingen zoals getest zo sterk zijn toegenomen na 05/06.

Figuur 36 Per schooljaar zijn de gemiddelde DAT-scores van de leerlingen in vwo 4 uitgezet met onderscheid tussen de taal- (DAT 1-4) en rekenkundige (DAT 5-8) DAT-onderdelen.

In *figuur 37* is de verdeling over de verschillende profielen voor alle vwo 4-leerlingen per schooljaar uitgezet. Het percentage leerlingen met een C&M-profiel is afgenomen en met een E&M-profiel toegenomen. In 00/01 waren er meer leerlingen (ruim 10%) met een C&M-profiel dan met een E&M-profiel, terwijl er nu in 10/11 veel meer E&M-leerlingen (30%) zijn dan C&M-leerlingen. Het percentage leerlingen met een N&G-profiel is licht afgenomen en met een N&T-profiel toegenomen. In 00/01 waren er veel meer N&G-leerlingen dan N&T-leerlingen (ruim 25%). Er zijn nu iets meer leerlingen (4%) met een N&T-profiel dan met een N&G-profiel. Hierbij is geen rekening gehouden met leerlingen die een dubbelprofiel hebben. Het profiel zoals aangegeven in Magister is gebruikt voor dit overzicht.

Figuur 37 Per schooljaar zijn de percentages leerlingen per profiel in vwo 4 uitgezet.

3.5 Kwalitatief onderzoek

3.5.1 Open interviews

Het resultaat van de interviews is een turflijst met alle genoemde veranderingen op BC Broekhin (*bijlage 1a*) en een lijst van meest genoemde veranderingen (*bijlage 1b*). Bij de respondenten kwamen vooral interne veranderingen naar voren. Externe veranderingen werden niet of nauwelijks genoemd. De meest genoemde veranderingen zijn gebruikt in de enquêtes voor leerlingen, ouders en docenten.

3.5.2 Leerling enquêtes

3.5.2.1 Te veranderen aspecten

Op de vraag welke aspecten op BC Broekhin veranderd zouden moeten worden, kwamen 435 reacties (*bijlage 2a*).

Te veranderen schoolaspecten

48% van de reacties gingen over te veranderen schoolaspecten. Het merendeel daarvan gaat over de faciliteiten (bijna 25%). Leerlingen willen dat de tussengang open is, dat de mediatheek groter is en vaker is geopend; verder wenst men o.a. meer pc's, een kantine en de verkrijgbaarheid van gezond voedsel. Op dit punt lopen de meningen van de ondervraagde leerlingen van de vier niveaus (vmbo-t, havo, vwo en TTO) nauwelijks uiteen. De leerlingen zijn niet zo tevreden over het rooster (16%). Men geeft aan dat er teveel tussenuren en teveel 9^e uren; ook vindt men dat het rooster te vaak verandert. Opvallend is dat van alle niveaus de vmbo-leerlingen hierover het meest klagen: 52% van de opmerkingen op dit gebied zijn gemaakt door vmbo-leerlingen. Zij krijgen al les in clusters. Het schoolgebouw zou volgens de leerlingen ook aangepakt mogen worden (13%). Men vindt het gebouw niet schoon en de lokalen en toiletten zouden mogen worden opgeknapt. Nu neemt de vwo-afdeling het leeuwendeel van de opmerkingen hierover voor haar rekening (61%).

Bijna 15% van de opmerkingen betreft de bijzondere activiteiten: leerlingen willen meer schoolfeesten, activiteiten zoals VAS, BroekhinVoices, Unplugged en schaatsbaan; voor dit onderdeel waren de meningen gelijk verdeeld (m.u.v. de TTO-groep die hierover nauwelijks iets opmerkte).

Over het beleid gaat circa 11% van alle opmerkingen over schoolaspecten. Leerlingen willen o.a. meer inspraak, meer controle op de kwaliteit van docenten en meer begeleiding voor beginnende docenten. Opvallend is dat 50% van de commentaren hierover stamt van de TTO-leerlingen.

Bijna 9% van de opmerkingen gaat over begeleiding van en communicatie met leerlingen. Leerlingen wensen meer en betere begeleiding bij profielkeuze en voor leerlingen die onvoldoende staan. Opmerkelijk is dat de helft van deze commentaren gemaakt zijn door vwo-leerlingen, terwijl de overige drie niveaus elkaar niet ontlopen.

Te veranderen docentaspecten

Over te veranderen docentaspecten zijn 175 opmerkingen gemaakt (ruim 40% van alle opmerkingen over te veranderen aspecten). Daarvan gaat 36% over het lesgeven. Leerlingen willen betere uitleg, meer lesvariatie, meer zelfstandig werken, etc. Hierover is de vwo-afdeling van de vier niveaus het minst tevreden: 43% van de opmerkingen zijn gemaakt door vwo-leerlingen.

Bijna 29% van de commentaren over de docent betreft de houding van de docent ten opzichte van de leerlingen. Men wenst meer betrokkenheid van de docent, meer respect jegens de leerlingen, etc. Nu zijn de meeste opmerkingen van vmbo-leerlingen (36%). Zo'n 11% van de opmerkingen gaat over het naleven van de regels door de docenten, waarbij zowel genoemd wordt dat docenten te streng optreden als dat ze strenger moeten zijn. Voor dit onderdeel van de te veranderen docentaspecten variëren de meningen van de leerlingen van de vier niveaus amper.

Te veranderen mentor- en toetsaspecten

Hierover zijn weinig opmerkingen gemaakt.

3.5.2.2 Te handhaven aspecten

De vraag welke aspecten van BC Broekhin gehandhaafd moeten worden, leverde 342 reacties op (*bijlage 2b*).

Te handhaven schoolaspecten

In totaal zijn er 227 opmerkingen gemaakt over te handhaven schoolaspecten; dit komt neer op twee derde van alle opmerkingen (66%) over aspecten op BC Broekhin die niet veranderd zouden moeten worden.

De meeste van deze opmerkingen gaan over de bijzondere activiteiten (26%). Leerlingen zijn te spreken over de schoolfeesten, activiteitendagen, VAS, BroekhinVoices, vakexcursies, etc. In dit opzicht verschillen de meningen per afdeling weinig.

Over het rooster gaat ruim 16% van de reacties. Leerlingen zijn positief over het 45-minutenrooster, de verdeling van de lessen over de week en het aantal tussenuren. De

vwo'ers maken hierover relatief veel opmerkingen en de TTO-leerlingen betrekkelijk weinig.

Bijna 15% van de opmerkingen betreft de faciliteiten. Men is tevreden over de LOR, sportvelden, mediatheek, rookplek, etc. De meeste reacties komen nu van de vmbo'ers en de vwo'ers.

Leerlingen vinden de sfeer op school goed en voelen zich veilig op school; ruim 11% van de opmerkingen over te handhaven schoolaspecten gaat hierover, waarbij opvalt dat de vwo-leerlingen het merendeel van deze opmerkingen voor hun rekening nemen (bijna 58%).

Over het schoolgebouw worden 19 opmerkingen gemaakt, oftewel 8%. Leerlingen geven aan tevreden te zijn over de tussengang, de lokalen, de ligging, etc. Op dit gebied verschillen de vier afdelingen nauwelijks.

Bijna 8% van de opmerkingen betreft uitwisselingen, studiereizen en projecten waarover leerlingen positief zijn. Opvallend is dat slechts één van deze opmerkingen van de havisten stamt.

Eveneens 8% van de opmerkingen in deze categorie gaat over de schoolorganisatie en het beleid. Leerlingen hebben waardering voor TTO, de klassengrootte, de gesplitste pauzes, de verdeling van de proefwerkweken etc. Bijna de helft van deze opmerkingen wordt door leerlingen van havo gemaakt.

Te handhaven docentaspecten

Over te handhaven docentaspecten zijn in totaal 90 opmerkingen gemaakt (26% van de opmerkingen over aspecten die niet veranderd moeten worden op BC Broekhin). Het gros daarvan betreft het lesgeven (63%). De meeste opmerkingen zijn gemaakt door leerlingen van havo en vwo, waarbij men aangeeft positief te zijn over de manier van lesgeven, de uitleg, het zelfstandig werken, de vakdocenten, etc.

Ruim een derde van deze reacties betreft de houding van de docenten ten opzichte van de leerlingen (34%). Opgemerkt wordt o.a. dat docenten rekening houden met leerlingen en hen goed begeleiden. Opvallend is dat bijna de helft van deze opmerkingen gemaakt worden door de havisten (48%).

Te handhaven mentor- toets- en leerlingaspecten

Hierover zijn weinig opmerkingen gemaakt.

3.5.3 Ouder-enquêtes

3.5.3.1 Te veranderen aspecten

Op de vraag welke aspecten op BC Broekhin veranderd zouden moeten worden, kwamen 220 reacties (*bijlage 4a*).

Te veranderen schoolaspecten

Van de 220 opmerkingen gaan er 148 (= 67%) over te veranderen schoolaspecten. Binnen deze categorie gingen de meeste opmerkingen over het beleid (strengere toelatingseisen, lesuitval, kwaliteit van de docenten en het totaal aantal leerlingen), namelijk 54 opmerkingen (36%).

Ouders zijn niet zo tevreden over de begeleiding en communicatie; 37 opmerkingen (25%) gingen hierover. Ouders wensen een betere begeleiding bij profielkeuze, een betere aansluiting onderbouw-bovenbouw en men wenst eerder en duidelijker geïnformeerd te worden.

Over de schoolorganisatie werden 17 opmerkingen (= 11%) gemaakt; ouders pleiten onder andere voor kleinere klassen en meer toezicht in de pauze.

Te veranderen docentaspecten

Van de 220 opmerkingen gingen 50 opmerkingen over te veranderen docentaspecten (23%). De meeste opmerkingen binnen deze categorie, namelijk 21 (= 42%), betreft toetsen. Ouders wensen dat toetsen tijdig nagekeken worden, dat cijfers op tijd worden ingevoerd in magister, dat toetsen meegegeven worden naar huis en dat slechte cijfers van een groep geanalyseerd worden.

Te veranderen mentoraspecten

Van de 220 opmerkingen gaan er 22 (= 10%) over te veranderen mentoraspecten. Het merendeel hiervan, 13 (= 59%), betreft begeleiding. Ouders wensen meer aandacht voor leren leren, meer aandacht voor plannen, meer informatie over profielkeuze, over verschillende niveaus en over vervolgopleiding.

3.5.3.2 Te handhaven aspecten

De vraag welke aspecten van BC Broekhin gehandhaafd moeten worden, leverde 152 reacties op (*bijlage 4b*).

Te handhaven schoolaspecten

In totaal zijn er 121 opmerkingen (= 80%) gemaakt over te handhaven schoolaspecten. Binnen deze categorie gaan de meeste opmerkingen over informatieverstrekking en goede begeleiding, namelijk 24 opmerkingen (= 20%). Opvallend is het contrast met de vorige vraag, waarbij 37 opmerkingen geplaatst werden over deze schoolaspecten in negatieve zin.

Over de schoolregels werden 19 opmerkingen gemaakt, oftewel 16%. Ouders zijn onder andere tevreden over de schoolregels in het algemeen, over het systeem van ziek- en termelding en melden bij te laat komen.

Over de bijzondere activiteiten worden 18 opmerkingen gemaakt, oftewel 15 %. Ouders zijn te spreken over schoolfeesten, activiteitendagen, VAS, studiereizen, etc.

Te handhaven docentaspecten

Over te handhaven docentaspecten werden 19 opmerkingen gemaakt, 12% van alle reacties op deze vraag. Binnen deze categorie gingen de meeste reacties over de houding van de docenten t.o.v. leerlingen, namelijk 12 opmerkingen (= 63%). Ouders zijn tevreden over de manier waarop docenten leerlingen begeleiden en motiveren.

Te handhaven mentor- en toetsaspecten

Hierover zijn weinig opmerkingen gemaakt.

3.5.4 Docent-enquêtes

3.5.4.1 Te veranderen aspecten

Op de vraag welke aspecten op BC Broekhin veranderd zouden moeten worden, kwamen van de docenten in totaal 126 reacties (*bijlage 3a*).

Te veranderen schoolaspecten

Van de 126 in totaal gemaakte opmerkingen betroffen er 97 (= 77%) te veranderen schoolaspecten. Binnen die categorie gingen de meeste opmerkingen over een betere determinatie, namelijk 60 opmerkingen (= 62%). Negen opmerkingen (= 9%) betroffen duidelijkheid over regels voor leerlingen; eveneens 9 reacties gingen over doorlopende leerlijnen (= 9%).

Te veranderen docentaspecten

Van de 126 opmerkingen in totaal gingen er 13 over te veranderen docentaspecten (= 10%).

Te veranderen managementaspecten

Over het management werden 15 opmerkingen gemaakt, oftewel 12%. Hiervan gingen er 9 over een duidelijke(re) structuur (= 60%).

3.5.4.2 Te handhaven aspecten

De vraag welke aspecten van BC Broekhin gehandhaafd moeten worden, leverde 47 reacties op van de docenten (*bijlage 3b*).

Te handhaven schoolaspecten

Daarvan betroffen 35 (= 74%) te handhaven schoolaspecten. Binnen die subcategorie gingen de meeste opmerkingen over de zorg voor de leerling (7 opmerkingen = 20%). Eveneens 7 opmerkingen (= 20%) gingen over communicatie binnen school en naar buiten toe.

Te handhaven docent- en mentoraspecten

Van de overige 12 opmerkingen gingen er 9 (= 19%) over te handhaven docentaspecten en 3 over te behouden mentoraspecten (= 6%).

4 Conclusies en discussie

BC Broekhin geeft leerlingen de kans om op de hoogst mogelijke afdeling in te stromen. De vraag is of, en op basis van welke criteria, dat moet gebeuren. Duidelijk waarneembaar is dat er een hoge instroom is op het vwo ten opzichte van de landelijke gegevens. In de bovenbouw is er echter een onevenredig aantal leerlingen dat afstroomt.

In het ideale geval komt een leerling in de tweede klas op de 'juiste' afdeling terecht en stroomt vervolgens zonder vertraging door tot en met het behalen van het diploma. De vraag hier is echter: 'Wat is de juiste afdeling?' Het blijkt bijvoorbeeld dat een groot aantal leerlingen met een havo-advies toch een vwo-diploma kan halen (*figuur 23 en 24*). De andere kant van het verhaal is dat veel leerlingen die ooit op het vwo zijn begonnen, op de havo terecht komen. Deze leerlingen stromen pas in de vierde of vijfde klas af.

Determinering werkt dus naar twee kanten, leerlingen krijgen kansen waardoor sommige leerlingen zichzelf overtreffen, en er is een groep leerlingen die het niet redt en daardoor wellicht gedemotiveerd raakt. Het gevolg is dat er op de havo een gemêleerd gezelschap ontstaat door zittenblijvers, afstroom uit het vwo en opstomers uit vmbo-t⁺. Gemiddeld haalt slechts ongeveer 30% van de havo-leerlingen onvertraagd het havo-diploma. Wat weegt zwaarder?

Van belang is wat de leerling met een diploma doet en hoe de leerling het vervolgonderwijs doorloopt. Als in het WO bijvoorbeeld blijkt dat leerlingen met een havo-advies en een vwo-diploma vaker uitvallen dan leerlingen met een vwo-advies en hetzelfde diploma, schieten we ons doel voorbij.

Om een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag:

'Welke mogelijkheden zijn er op BC Broekhin om de afstroom van leerlingen in de toekomst te beperken en het determineren van leerlingen te optimaliseren?' zijn de hierna volgende aspecten onderzocht (*zie deelvragen, blz.5*).

4.1 Doorstroomanalyse BC Broekhin versus landelijk

Ter beantwoording van deelvraag 1 tot en met 4 zijn de percentages zittenblijvers, afstomers en doorstromers per afdeling en schooljaar uitgezet voor BC Broekhin en vergeleken met de landelijke gemiddeldes. Naar aanleiding hiervan kunnen de volgende struikeljaren worden aangewezen: vmbo 3, havo 3 en 4 en vwo 4. Het aantal zittenblijvers van vmbo 3, havo 3 (laatste drie jaar), havo 4, vwo 3 en vwo 4 ligt boven het landelijk gemiddelde (*figuur 1, 2, 5 tot en met 8, 13 en 14*).

4.2 Onderzoek naar veranderingen op BC Broekhin

Met behulp van enquêtes bij leerlingen, ouders en docenten zijn antwoorden gezocht op deelvraag 5 en 6 over de veranderingen op BC Broekhin. Opvallend is, dat leerlingen, ouders en docenten niet dezelfde aspecten van de school noemen die moeten blijven of juist moeten veranderen. Dit geeft aan dat er verschillende belangen zijn en dat we zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen om de school in te richten als leeromgeving.

4.2.1 Inzet en motivatie

De leerlingen vinden hun eigen inzet en motivatie goed, maar aan de andere kant vinden ze ook dat ze beter zouden kunnen scoren. Dit wordt nog eens bevestigd doordat de leerlingen aangeven dat ze meer kunnen dan van ze verwacht wordt.⁵ Wellicht heeft school geen hoge prioriteit voor leerlingen. Bijna de helft van de ondervraagde leerlingen heeft een betaald bijbaantje, bijna een derde van de leerlingen werkt meer dan een halve dag per week. Factoren die van positieve invloed zijn op het leergedrag van leerlingen zijn de sfeer op school, het schoolgebouw en de bijzondere activiteiten. Dit zou kunnen bijdragen aan een hoge motivatie. Ook de VSV-test laat zien dat leerlingen op BC Broekhin meer gemotiveerd zijn dan landelijk. Een belangrijk resultaat uit het rapport over de gesloten vragen, is dat leerlingen ontevreden blijken, over de aandacht van docenten voor leren leren.⁵ Als we dit gegeven leggen naast de VSV-gegevens en de cohortgegevens, dan is op dat gebied zeker winst te halen, daar docenten van mening zijn voldoende aandacht aan leren leren te besteden. Het lijkt er op dat leerlingen zichzelf overschatten. Ze vinden zichzelf gemotiveerd en vinden dat ze op de juiste afdeling zitten, maar tegelijkertijd blijft een te groot aantal leerlingen ergens tijdens hun schoolloopbaan zitten. Dit valt niet te rijmen met elkaar.

Op het gebied van zelfstandig werken kan nog veel worden gewonnen: er is een discrepantie in de perceptie van docenten en leerlingen op het gebied van het coachen bij zelfstandig werken, blijkt uit de enquêtes. De docent besteedt er aandacht aan in de les, maar een deel van de leerlingen pikt dit niet als zodanig op.⁷

4.2.2 Zitten leerlingen op het juiste niveau?

Enerzijds zeggen ouders dat hun kinderen beter kunnen presteren, maar anderzijds dat hun kinderen niet meer kunnen dan nu van ze wordt verwacht. Ouders van leerlingen in de derde klas zijn er wel van overtuigd dat hun kind op de juiste afdeling zit. Leerlingen delen deze mening, docenten juist niet. Docenten vinden dat zowel in de brugklas en bij overgangen beter gedetermineerd moet worden.⁷

Er zou gemeten moeten worden of ouders en leerlingen op de vierde en/of vijfde klas nog steeds denken dat ze op de juiste afdeling zitten. In de derde klas is dit volgens ouders en leerlingen het geval, de gegevens van de vierde en vijfde klas zijn echter van belang om te kunnen bevestigen of dit werkelijk zo is. Naar verwachting denken veel leerlingen en ouders er in de bovenbouw heel anders over. Als de overgang van drie naar vier (het struikeljaar) inderdaad moeilijk verloopt, dan verwachten we als resultaat dat ouders en leerlingen veel minder vinden dat de leerling op de juiste afdeling zit dan in de derde klas. De enquêtes zouden bij leerlingen in het vierde en vijfde jaar opnieuw moeten worden afgenomen om een beter beeld te krijgen. Tevens moeten de ouders van deze leerlingen, ook van de afstromers, in het vierde leerjaar opnieuw worden geënquêteerd.

Pas als de enquêtes een aantal jaren achter elkaar zijn afgenomen kan er beter zicht worden verkregen op mogelijke (gedrags)veranderingen.

Als kritische noot is nog te noemen dat sommige vragen voor ouders moeilijk te beantwoorden zijn, omdat zij het onderwijs niet zelf volgen, maar voor hun beeldvorming afhankelijk zijn van informatie van derden. Het kan zijn dat als een gevolg hiervan, vaker voor het antwoord 'neutraal' is gekozen. Ook moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat de ouders die gereageerd hebben, juist diegenen zijn die een meer positieve of negatieve mening hebben dan de gemiddelde ouder.

4.3 Indicatoren

Voor de zoektocht naar indicatoren met een grote voorspellende waarde voor de optimale schoolloopbaan (*deelvraag 7*) zijn verscheidene leerling-gegevens van leerlingen uit het struikeljaar vwo 4 uitgezet per schooljaar. Cohortanalyse vanaf schooljaar 2000/2001 laat zien dat het percentage uitval (leerlingen die niet onvertraagd doorstromen) op de havo hoger is dan op het vwo (*figuur 20 en 21*). Opvallend is dat voor zowel havo als vwo cohort 2004/2005 het grootste uitvalpercentage laat zien. Überhaupt zijn de cumulatieve waarden in de cohortfiguren erg hoog, het is geen uitzondering meer om vertraagd de school te doorlopen. Gekeken zou moeten worden of dit een landelijk probleem is.

De verdeling van de basisschooladviezen onder de vwo 4-leerlingen (*figuur 34*) laat een 'dip' zien in schooljaar 2007/2008. In dat jaar waren er minder leerlingen met een vwo-advies. De onvertraagde leerlingen uit cohort 2004-2005 zitten dan toevallig (?) in de vierde klas.

4.3.1 Basisschooladviezen

Onderzoek naar de basisschooladviezen (*figuur 22 tot en met 24*) van leerlingen die een vmbo-/ havo- of een vwo-diploma hebben gehaald laat zien dat van de vmbo-geslaagden ongeveer 10% een hoger basisschooladvies had. De geslaagden op de havo vormen een

gemêleerd gezelschap, met gemiddeld ongeveer 7% een hoger advies en ongeveer 15% een lager advies. Interessant zou zijn om uit te zoeken of zich onder de leerlingen met de “afwijkende” adviezen veel opstomers en afstromers bevinden. Op het vwo heeft gemiddeld ongeveer 20% van de geslaagden een havo-advies of lager gehad. Betekent dit dat het basisschooladvies niet geschikt is als indicator, of bieden wij bewust de leerlingen deze kans? Een relevante vraag is ook wat voor invloed dit gegeven heeft op de sfeer op het vwo, kunnen wij de vwo-leerlingen daardoor wel de diepgang bieden die we zouden willen of werkt het juist vertragend? En wat gebeurt er met de motivatie van de leerlingen die deze kans ook hebben gekregen, maar die uiteindelijk toch zijn overgestapt naar de havo, want dat zijn er veel (*figuur 25*). In schooljaar 2009/2010 en 2010/2011 is zelfs meer dan de helft van de leerlingen in havo 5 ooit begonnen op het vwo.

4.3.2 VSV-gegevens

De VSV-gegevens (*figuur 26 tot en met 33*) lijken een mogelijke oorzaak bloot te leggen voor de hoge uitval in bovenbouw havo en vwo. Uit de VSV-gegevens blijkt dat leerlingen op BC Broekhin zichzelf gemotiveerder vinden dan landelijk. Planning, memoriseren, studieaanpak en taakaanpak scoren juist lager ten opzichte van het landelijke beeld. Ook uit de IDU-gegevens (*figuur 1 tot en met 18*) blijkt dat BC Broekhin-leerlingen afwijken van het landelijke beeld, met betrekking tot zittenblijven en afstromen. Welke oorzaak ligt hieraan ten grondslag?

Om te onderzoeken of de VSV-gegevens daadwerkelijk een indicator zijn voor leergedrag zou het succes van leerlingen op elke afdeling moeten worden vergeleken met de VSV-gegevens uit de vierde klas. De vraag is wat er met deze informatie kan worden gedaan op beleidsmatig gebied.

Het eerste relevante beleidsterrein is de kwaliteit van onderwijs op leerlingniveau. In zowel het lesgeven (vakdocenten) als de begeleiding (mentoren) zouden aspecten als motivatie, planning, taakaanpak en tekstanalyse zichtbaar moeten zijn. De kijk van docenten/mentoren moet gelegd worden naast die van leerlingen zelf. Is men – leerling en docenten – het eens over het individuele beeld; zo ja is dit beeld wenselijk en wat moet er zonnodig worden bijgestuurd. Is het beeld niet overeenkomstig dan is een verdere analyse nodig. Hoe komt het bijvoorbeeld dat een leerling zijn/haar taakaanpak prima vindt, terwijl docenten aangeven dat de leerling hierbij ver onder de maat zit. Een verdergaand gesprek hierover is belangrijk zeker als docenten verwachten dat dit leergedrag verderop in de afwikkeling van het eindexamen curriculum tot problemen zou kunnen leiden. Dit is in het belang van de leerling (welk diploma) én in het belang van de school (verbetering IDU).

Een ander vraagstuk op het beleidsniveau ligt in de aanloop naar de vierde klas. De antwoorden van de leerlingen, in de VSV, zijn de resultante van een ontwikkeling van minstens drie jaar onderbouw. Welke processen liggen ten grondslag aan het geschetste beeld én in hoeverre worden die door het pedagogisch en didactisch klimaat gecreëerd. Welke voorwaarden moeten er zijn en ontbreken nu waarbinnen de teams en secties kunnen werken aan verbetering van de resultaten. Een matige tekstanalyse voor het vervolg in de bovenbouw is niet alleen een probleem bij de talen. Ook bij andere vakken is tekstanalyse belangrijk. De vraag is of het verbeteren en/of onderhouden alleen de verantwoordelijkheid is van de sectie Nederlands en Engels gegeven kerndoelen 4 en 13 (lezen en luisteren).⁹ Richting, kaderstelling en sturing vanuit het algemene schoolbeleid zal doorgaans noodzakelijk en gewenst zijn. De overheid zet immers nu ook in op een algemene verbetering van taal en rekenen.

De leerlingen geven middels de VSV-resultaten aan dat er problemen zijn. Nuttig en wellicht essentieel voor beleidsontwikkeling is een verdere analyse van de situatie. Bijvoorbeeld leerlingen die zichzelf zwak vinden in tekstanalyse: welke cijfers halen ze bij de verschillende vakken op het gebied van begrijpend lezen en wat zijn hun cijfers voor Nederlands in de afgelopen jaren? De VSV-score kan worden gekruisd met eerdere informatie om te kijken of er een tendens valt te ontdekken. Ook kan bij oud-leerlingen worden gekeken of de VSV-score een voorspellende waarde heeft voor het vervolg van de opleiding en kan worden gekeken, in de verschillende jaren, of cijfers een voorspellende waarden hebben (zouden moeten hebben).

Voor het beantwoorden van de vraag of de VSV-scores indicatoren zijn met een grote voorspellende waarde, is een verdergaande analyse nodig. Ervaring leert dat zo'n analyse veel tijd en middelen vraagt en deze waren er binnen het kader van het huidige onderzoek niet. Deze VSV-analyse is een eerste en hoopvolle aanzet.

4.3.3 CITO-score en docentadviezen

De CITO-score alleen lijkt geen eenduidige indicator te zijn. Door de soms grote spreiding in scores zijn de gemiddelden van kleine groepen niet altijd representatief (*figuur 35*). De scores van de leerlingen die van vwo 4 naar vwo 5 zijn gegaan is redelijk stabiel over de jaren en ligt rond de 545. De scores van de overige groepen laten een grilliger verloop zien, wel is duidelijk dat de scores van de overstappers van vwo 4 naar havo 4 lager zijn dan die van de leerlingen die zijn overgegaan naar vwo 5.

Naast de basisschooladviezen en de CITO-scores zijn de docentadviezen een tool om te determineren in de onderbouw. Deze zullen wel moeten worden gedigitaliseerd. In de schoolgids worden de bevorderingseisen geformuleerd. Deze laten echter amper een beslissings-

ruimte over voor de docentenvergadering, waarmee adviezen te vrijblijvend zijn. Tot 2009 stond de voorwaardelijke bevordering er wel in maar er werd nooit effectief naar gehandeld.

4.3.4 Norm

Of de norm duidelijker of strenger moet worden hangt grotendeels af van het beleid dat er is op de leerling. Hoe belangrijk vinden wij het dat leerlingen de kans krijgen om zich te bewijzen? Willen we leerlingen die een hogere afdeling halen dan verwacht, met aan de andere kant een hoge afstroom in de bovenbouw?

4.3.5 DAT-scores

De DAT-scores (*figuur 36*) worden pas enkele jaren afgenomen en bijgehouden. De DAT-test lijkt een belangrijk meetinstrument voor met name de profielkeuze in de derde klassen. Omdat in de DAT-test een onderscheid gemaakt wordt naar een alfa- en bèta-deel, kan hier een 'dwingend' advies op volgen. Ook hier is het raadzaam om de gegevens te digitaliseren. Of de DAT-score werkelijk een goede indicator is, zal pas blijken als deze gegevens over langere tijd worden bijgehouden en geanalyseerd.

Ter beantwoording van de hoofdvraag over de mogelijkheden op BC Broekhin om de afstroom van leerlingen in de toekomst te beperken en het determineren van leerlingen te optimaliseren volgen hier de aanbevelingen:

5 Aanbevelingen

- 1 Maak een beleidsmatige keuze om kansen bieden met het risico op afstroom, of strak te determineren zodat leerlingen op een afdeling terecht komen waar ze een grote kans van slagen hebben. De basis voor deze keuze zou gebaseerd moeten worden op informatie over studiekeuze en succespercentages van oud-leerlingen. Deze leerlingen hebben immers alle kans gehad om een zo hoog mogelijke afdeling te doorlopen. Heeft dat resultaat gehad? Hoe doen de leerlingen die met een havo-advies zijn geslaagd voor het vwo het op de universiteit?
- 2 De perceptie van leerlingen en docenten op het gebied van 'leren leren' en coachen bij zelfstandig werken wijkt af (4.2.1). Dit gecombineerd met het feit dat derdeklas leerlingen en hun ouders vinden dat hun kind op de juiste afdeling zit (4.2.2), en de VSV-gegevens over taakaanpak, studieaanpak en planning (4.3.2), leidt tot het advies dat in de struikeljaren (vmbo 3, havo 3 en 4 en vwo 4) zeer sterk moet worden ingezet op bovengenoemde zaken. Zo kan heel vroeg worden bepaald of een afdeling haalbaar is.
- 3 Omdat ouders en leerlingen in de derde klassen (nog) geen probleem ervaren (4.2.2), moet er worden gekeken of ouders en leerlingen in de vierde klassen (of aan het einde van de derde klas) wel een probleem ervaren. Het advies is om ouders en leerlingen in alle vierde klassen te enquêteren op leren leren, studieaanpak, planning en haalbaarheid van de afdeling.
- 4 Aan te raden valt om verder onderzoek te doen naar mogelijke indicatoren voor de slagingskans op een afdeling en ook de profielkeuze (4.3). Wij adviseren om de VSV-testresultaten bij te houden per leerling en te gebruiken als indicator op vergaderingen voor de te volgen schoolloopbaan. Verder kunnen deze resultaten worden ingezet om sturing te geven aan coachingsvaardigheden van docenten. De DAT-scores (4.3.5) moeten worden bijgehouden per leerling om uit te zoeken of het een geschikte indicator is voor de te volgen schoolloopbaan en wellicht de profielkeuze.
- 5 De cohortfiguren laten zien dat onvertraagd de school doorlopen eerder uitzondering dan regel is (4.3). Er is cumulatief een hoog uitvalpercentage op havo en vwo. Wij adviseren om te onderzoeken of dit een landelijke trend is.

- 6 Wij adviseren om in de onderbouw kritisch te kijken naar de verwachtingen die wij creëren voor de bovenbouw (4.3.2). Zowel pedagogisch als didactisch handelen van docenten creëert een leerklimaat dat kaderstellend is voor de rest van de schoolloopbaan.
- 7 Wij adviseren om aandacht te besteden aan tekstanalyse en memoriseren (4.3.2). Deze vaardigheden zijn vakoverstijgend en niet slechts de verantwoordelijkheid van de talen.
- 8 Wat betreft docentenadviezen, CITO-scores en basisschooladviezen (4.3.1 en 4.3.3) is ons advies om op andere scholen te kijken hoe daarmee wordt omgegaan. Als wij leerlingen kansen willen bieden, bieden deze drie indicatoren een handvat om te determineren in de onderbouw. De docentadviezen zullen daartoe echter moeten worden gedigitaliseerd. In de docentenvergaderingen kunnen ze een rol spelen in de bevorderingseisen, mits dit vastgelegd wordt in de schoolgids.
- 9 Tot slot het advies om dit onderzoek te ondersteunen met een literatuuronderzoek naar vergelijkbare studies van de overheid en van andere scholen.

6 Bronnen

1. Tillmans, L. (2007). *Het 'academische' karakter van de academische school*. Academische School Limburg
2. <http://www.aosl.nl> (toegang 15 februari 2011)
3. Bovenkamp-Janssen, M. van de (2008). *Projectvoorstel BC Broekhin: partner in Onderwijs, Onderzoek en Ontwikkeling*. BC Broekhin, Roermond
4. <http://www.venstersvoorverantwoording.nl/nl-NL/pages/112/Doelstelling.aspx> (toegang 23 februari 2011)
5. Jeurissen, C. (2010). *Verslag leerlingenenquête derdeklassers*. BC Broekhin, Roermond
6. Jeurissen, C. (2010). *Verslag ouderenquête*. BC Broekhin, Roermond
7. Jeurissen, C. (2010). *Verslag docentenenquête*. BC Broekhin, Roermond
8. Verstappen, R. (2008). *Om bij de bron te komen, moet je tegen de stroom in zwemmen*. BC Broekhin, Roermond
9. <http://ko.slo.nl/kerndoelen> (toegang 22 februari 2011)

7 Bijlagen

Bijlage 1a: Overzicht open interviews docenten

Uitspraken	Turven	
Over leerlingen	-	
Leerlingstaatnietcentraal	11	
Leerlingkrijgtonvoldoendezorg	1	
Met leerlingen en problemen wordt cijfermatig omgegaan	1	
Leerlingen is niet duidelijk wat van hen verwacht wordt	111	
leerlingen hebben minder respect voor leraren	111	
leerlingen werken minder voor docent	11	
leerlingen hebben minder rust, alles moet snel/flitsend zijn	1	
in bovenbouw is behoefte aan heropvoeding	1	
leerling vindt bijbaantje e.d. belangrijker dan school	1111111	
zesjes mentaliteit heerst	11	
Tweede fase zelfwerkzaamheid kunnen leerlingen niet aan	111111111	
leerlingen leren in onderbouw niet zelfstandig werken	11111	
moeite met grote hoeveelheid van de stof	11	
komen in tweede fase binnen met te laag niveau	11	
missen leervaardigheden (memoriseren, hoofd/bijzaken, weinig lezen)	1111	
leerlingen verliezen basisschool vaardigheden	11	
demotivatie ontstaat door afzwaaien na te hoge determinatie	111	
kennisniveau van LL daalt	1	
leerlingen zijn niet dommer geworden maar werkinstelling is veranderd	11111	
leerstof onderbouw beklijft niet	1	
leerlingen verliezen motivatie binnen korte tijd na komst op school	1	
Over klassen		
in onderbouw zijn klassen te groot	1111	
Over management	-	
Zegt doorlopende leerlijn te willen maar controleert dit niet	1	
zwakke regie/meer sturing nodig	111111111	
neemt beslissingen ad hoc	1111111	
realiseert consequenties van beslissingen onvoldoende	11	
te grote afstand met werkvloer	111111	
teveel geledingen	11111	
aansturing alleen met controle en regels	1111	
coördinatoren niet eenduidig in beleid (sancties, leerplicht)	111	
communicatie management onderling gebrekkig	1	
management is geen team, eilanden	1111	
taakbelasting coördinator te hoog	11	
taakbelasting afdelingsleiders te laag	1	
veranderingen worden niet geëvalueerd	11	
te veel regels die niet nageleefd worden	1	
initiatieven van docenten zijn vaak niet bekend bij de schoolleiding	1	

schuift werk door naar teams	11	
Over school	-	
Resultaten van school zijn afhankelijk van school niet van de leerlingen (zijn in heel Ned. hetzelfde)	1	
Tweede fase is niet volledig doorgevoerd, dat is niet goed	1111	
leerlingen moeten beter gedetermineerd worden(poort en per jaar): te hoog geschaald	1111111	
Ruimten zijn overvol/veel lawaai	1	
Er is een scheiding tussen onder en bovenbouw/geen doorlopende leerlijn	1111111111	
docenten worden te breed ingezet(goede VWO docent is niet altijd goed op vmbo)	1	
Er gaan te veel leerlingen naar het VWO die deels weer afzwaaien, dit geeft problemen	111	
adviezen van leraren zouden beter opgevolgd moeten worden	1111	
veel aandacht voor individuele ontwikkeling-pakket keuze vrijheid	11	
te veel herkansingsmogelijkheden en andere kansen leiden tot minimale inzet van LL	11	
leerlingen voelen zich veilig op school (maatregelen tegen pesten)	1	
Geen rustige ruimtes voor zelfstudie	11	
Leerlingen worden in de watten gelegd, niet streng genoeg aangepakt.	1111	
Er zijn teveel regels/controle maatregelen	11	
Te veel invloed van ouders op school	1	
affaire Diederer zorgt voor toegenomen werkdruk	1	
er zijn te veel activiteiten op school naast de lessen	1	
Over Teams en Secties		
Teams zorgen ervoor dat leerling echt centraal kan staan	111	
Teams worden eilandjes met eigen cultuur, tussen teams te weinig overleg	111111	
Bijna geen Sectie overleg is niet goed voor nieuwe leraren	1111111	
Teamstructuur is positief vanwege kerndoelen	1	
Nadeel teamstructuur: te weinig aandacht voor de leerling	11	
te weinig sectie overleg is niet goed voor kwaliteit vakonderwijs	111111	
team structuur geeft laag rendement	1111	
Sectievoorzitter moet belangrijker worden, moet naleving afspraken controleren	1	
Over leraren	-	
te veel onervaren leraren	111111111111	
jonge leraren zijn minder vakgerichtheid	1111111111	
nieuwe leraren zijn pedagogisch minder onderlegd	11111111	
huiswerk wordt niet gekoesterd	111	
docenten dagen leerlingen niet uit	11111	
docenten geven minder diepgang	111	
veelheid jonge leraren geeft minder nadruk op hard werken	11111	
jonge leraren geven veelal in onderbouw les	1111111	
oudere leraren geven veelal les in bovenbouw	11	

nieuwe leraren brengen geen vernieuwing	11	
nieuwe leraren, verjonging is positief	11	
begeleiding van nieuwe leraren niet goed	11111	
begeleiding nieuwe leraren voldoende	1	
docenten kijken te weinig bij goede leraren in de klas	11	
docenten nemen te weinig bijscholing op pedagogisch gebied	1	
vooral in onderbouw wordt te weinig van leerlingen geëist/uitdaging	11111	
in bovenbouw is te grote verscheidenheid aan docenten die LL vrijlaten en juist alles structureren	11	
niveau van de toetsen is te laag (te veel reproductie)	111111	
lesstof te veel gericht op belevingswereld van leerlingen	1	
onderbouw docenten kennen de eisen niet in de bovenbouw	111	
kwaliteit van determinatie bij onderbouw docenten is onvoldoende	1	
mopperende docenten beïnvloeden de cultuur	1	
Te veel frontaal lesgegeven, op basis school is meer differentiatie	11	
passen bij tegenvallende scores proefwerk normeringen aan	11	
extra werkdruk door overstappers door foute determinatie	1	
nieuwe docenten integreren niet	1	
extreme concentratie op cijfers	1	
toetsen geven lijkt enige pedagogische machtsmiddel	1	
docenten zijn niet streng genoeg	1	
Over zaken buiten de school/maatschappij	-	
maatschappelijke veranderingen zijn niet beïnvloedbaar	1	
maatschappelijke veranderingen laatste 10 jaar gering	1	
maatschappij is individualistischer geworden waardoor leraren minder vat op leerlingen hebben	1	
ouders geven minder duidelijk waarden en normen mee	1	
binnen het onderwijs verandert te veel	11	
leeromgeving heeft te veel afleidende elementen (msn ed.)	1	
voor ouders is diploma belangrijk niet zo zeer het proces	1	
leerlingen zijn niet veranderd	11	
leerlingen wel veranderd, vrijer en mondiger	1	

Bijlage 1b: Meest genoemde veranderingen open interviews docenten

1. *Leerlingen*

- Leerlingen kunnen de zelfwerkzaamheid, horend bij de Tweede Fase, niet aan (9x);
- School heeft voor leerlingen niet langer de hoogste prioriteit (7x);
- Leerlingen leren in de onderbouw niet zelfstandig te werken;
- Leerlingen zijn niet dommer geworden, maar hun werkinstelling is veranderd;
- Het ontbreekt leerlingen aan leervaardigheden (= ze kunnen geen hoofd- en bijzaken onderscheiden, kunnen niet memoriseren, lezen niet / niet goed);
- Leerlingen weten niet wat van hen verwacht wordt;
- Leerlingen hebben steeds minder respect voor docenten;
- Leerlingen raken gedemotiveerd wanneer ze moeten afzwaaien na een aanvankelijk te hoge determinatie;

2. *Management*

- De regie door het managementteam is zwak: méér aansturing door het managementteam is nodig (9x);
- Aansturing vindt alleen plaats in de vorm van controle / regels (7x);
- Het managementteam neemt beslissingen ad hoc;
- De afstand tussen het managementteam en de werkvloer is te groot;
- Het managementteam bestaat uit teveel geledingen;
- Het managementteam is geen team, maar bestaat uit eilandjes;
- Het beleid van de coördinatoren is niet eenduidig (bijv. verschil in sancties, inschakelen leerplichtambtenaar);

3. *School*

- Er is een scheiding tussen onder- en bovenbouw, waardoor er geen doorlopende leerlijnen zijn (10x);
- Leerlingen moeten beter gedetermineerd worden (zowel aan de poort als per leerjaar); nu worden ze te hoog ingeschaald (7x);
- Klassen zijn te groot;
- Teveel leerlingen gaan naar het vwo die deels weer afzwaaien, hetgeen problemen oplevert;
- Docentadviezen moeten beter opgevolgd worden / meer status krijgen;

- Leerlingen worden niet streng genoeg aangepakt (teveel gepamperd, in de watten gelegd);

4. *Teams en secties*

- Bijna geen sectieoverleg is niet goed voor nieuwe docenten (7x);
- Bijna geen sectieoverleg is niet goed voor de kwaliteit van het vakonderwijs;
- Teams zijn eilandjes met een eigen cultuur, waartussen weinig overleg is;
- De teamstructuur heeft een laag rendement;
- Door de teamstructuur staat de leerling centraal;

5. *Docenten*

- Er zijn teveel onervaren docenten (12x);
- Jonge leraren zijn minder vakgericht (10x);
- Nieuwe leraren zijn pedagogisch minder onderlegd (8x);
- Jonge leraren geven veelal uitsluitend les in de onderbouw (7x);
- Docenten dagen leerlingen niet uit;
- Vooral in de onderbouw eisen docenten te weinig van leerlingen;
- Nieuwe docenten worden niet goed begeleid;
- Veel jonge docenten leggen minder nadruk op hard werken;
- Huiswerk wordt niet meer gekoesterd door docenten;
- Docenten geven steeds minder diepgang.

Bijlage 2a: Overzicht uitkomst enquête leerlingen

Wat zou je aan de school willen veranderen?

	vmbo-t	havo	vwo	vwo-TTO	Totaal
Te veranderen schoolaspecten					
Rooster (minder tussenuren, minder 9 ^e uren, minder vaak een nieuw rooster, langere pauze etc.)	17	7	3	6	33
Schoolregels (minder streng, duidelijker, strenger optreden bij conflicten)	4	0	3	4	11
Schoolgebouw (niet schoon, lokalen en wc's opknappen, geen frisse lucht, geen noodlokalen meer, etc.)	3	2	17	6	28
Faciliteiten (tussengang open, grotere mediatheek, meer rust in mediatheek, grotere kluisjes, mediatheek vaker open, rokershok, meer pc's, meer pauzeplekken, gezond voedsel te koop, schoolkantine, mediatheek voor 3 ^e jaars)	14	8	17	11	50
Begeleiding/communicatie (betere begeleiding bij profielkeuze, voor leerlingen die onvoldoende staan)	3	3	9	3	18
Bijzondere activiteiten (meer schoolfeesten, VAS, Broekhin voices, unplugged, schaatsbaan, etc.)	12	9	8	2	31
Schoolorganisatie (kleinere klassen, meer toezicht in pauze, gebouw 30 uitsluitend voor 1 ^e en 2 ^e klas, meer activiteiten voor leerlingen in pauzes)	2	0	3	1	6
Beleid (meer inspraak van leerlingen, meer begeleiding beginnende docenten, meer controle kwaliteit docenten, uniforme telling cijfers onder alle vakken, teveel leerlingen, etc.)	3	2	6	11	22
Onderwijsvisie (stof per niveau beter afbakenen, andere leermethoden dan alleen uit boek leren, elk jaar overstapmogelijkheid vmbo-havo, geen 6 jaar LB)	2	0	3	0	5
Sfeer (kan beter)	2	0	2	0	4
Te veranderen docentaspecten					
Lesgeven (betere uitleg, lager tempo, meer variatie in les, meer practica, meer zelfstandig werken, meer vakgebonden activiteiten buiten school zoals museumbezoek, meer ICT, etc.)	12	12	27	12	63
Houding t.o.v. leerlingen (meer respect voor Iln, meer betrokkenheid, Iln meer motiveren, beter begeleiden, pestgedrag	18	8	12	12	50

niet negeren, etc.)					
Huiswerk (minder huiswerk, op tijd opgeven, duidelijker opgeven, beter nabespreken, huiswerk beter verspreiden over week rekening houdend met andere vakken, etc.)	5	1	8	0	14
Naleving regels/orde houden (docenten moeten minder streng zijn, docenten moeten strenger zijn, regels consequent toepassen)	3	5	6	6	20
Toetsen (op tijd nakijken, duidelijker stof opgeven voor toets, meer aandacht voor cijfers, geen SO's dicteren)	5	2	0	2	9
Instelling docenten (gemotiveerder, zelf zich aan regels houden zoals op tijd komen, zijn gestrest)	2	2	5	4	13
Niveau docenten (te veel niet-bekwame docenten, betere wiskundedocenten)	0	5	1	0	6
Te veranderen mentoraspecten					
Motivatie (In meer motiveren)	1	0	0	0	1
Begeleiding (meer aandacht voor leren leren, meer aandacht voor vervolgopleiding In., meer informatie over profielkeuze, meer informatie over verschil in niveaus)	4	0	2	0	6
Contact (persoonlijkere benadering, betere communicatie, meer tijd besteden aan omgang met anderen)	1	0	1	2	4
Te veranderen toetsaspecten					
Aantal en omvang toetsen (minder toetsen en verslagen, minder stof in pww, te moeilijk, uitgebreidere toetsen)	4	3	6	0	13
Aanpak (meer aandacht hoe te leren voor een toets, toetsen moeten worden nabesproken)	3	1	2	2	8
Organisatie (minder proefwerkweken, meer pww, minder toetsen op een dag, betere communicatie over organisatie pww, betere verdeling toetsen)	2	4	4	3	13
Beoordeling (groepswerk nadelig voor cijfer door meelifters, soms meer toetsen ter compensatie cijfer)	0	4	1	2	7

Bijlage 2b: Overzicht uitkomst enquête leerlingen

Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?

	vmbo-t	havo	vwo	vwo-TTO	Totaal
Te handhaven schoolaspecten					
Rooster (45-minutenrooster, verdeling van de lesuren, tussenuren, etc.)	9	9	14	5	37
Schoolregels (melden bij te laat komen, schoolregels algemeen, etc.)	4	2	2	0	8
Schoolgebouw (tussengang, ligging, verzorgd, twee gebouwen, goede lokalen, etc.)	2	6	6	5	19
Faciliteiten (LOR, sportvelden, rookplek, mediatheek/ict, muziekhok in kleine gebouw, etc.)	12	5	11	6	34
Bijzondere activiteiten (schoolfeesten, activiteitendagen, VAS, Broekhin voices, unplugged, schaatsbaan, leerlingenraad, sportdag, vakexcursies)	15	9	16	18	58
Uitwisselingen, studiereizen en projecten	5	1	6	6	18
Onderwijsvisie (leerling centraal, keuzevrijheid in vakken, fijne leeromgeving, etc.)	0	2	7	0	9
Organisatie en beleid (meerdere niveaus, TTO, aantal leerlingen in klas, gesplitste pauzes, verdeling proefwerkweken, etc.)	2	8	4	4	18
Sfeer en gevoel van veiligheid	5	2	15	4	26
Te handhaven docentaspecten					
Lesgeven (manier van lesgeven, goede uitleg, goede vakdocenten, zelfstandig werken, lesmethode)	12	20	18	7	57
Houding t.o.v. leerlingen (rekening houden met IIn, motiverend, goede begeleiding, goed contact, goed gesprek bij problemen, etc.)	4	6	15	6	31
Huiswerk (hoeveelheid huiswerk, minder controle huiswerk)	0	1	1	0	2
Te handhaven mentoraspecten					
Goede mentoren, goede informatievoorziening, mentorgesprekken	1	2	2	1	6
Te handhaven toetsaspecten					
Aantal en omvang van de toetsen	1	1	2	0	4
Te handhaven leerling-aspecten					
Motivatie van leerlingen, respect onderling, de klas	4	2	7	2	1

Bijlage 3a: Overzicht uitkomst enquête docenten

Wat zou u aan de school willen veranderen?

	Totaal
Te veranderen schoolaspecten	
Duidelijke regels voor leerlingen (gelijke sancties, consequente aanpak, etc.)	9
Doorlopende leerlijnen door secties, afdelingen en onderbouw-bovenbouw	9
Betere determinatie (bindende docentadviezen, andere norm, betere selectie aan de poort, etc.)	60
Beter differentiëren (bijv. onderscheid havo-vwo al in brugklas)	5
Meer aandacht voor problematiek 3-4 havo en 3-4 vwo (bijv. één team 3-4 havo en één team 3-4 vwo)	5
Meer aandacht voor studievaardigheden	2
Minder leerlingen / kleinere klassen	3
Minder buitenschoolse activiteiten / uitwisselingen alleen voor goede leerlingen	2
Doubleren afschaffen (tenzij bij ziekte van leerling)	1
Meer faciliteiten voor verschillende werkvormen in een les / klas	1
Te veranderen docentaspecten	
Dezelfde proefwerken voor parallelklassen	1
Gedegen lesstof	1
Meer oog voor pedagogisch handelen, vaker luisteren naar wat de leerling wil	2
Realistische cijfers, toetsnormen niet aanpassen bij onvoldoendes	4
Meer op inzicht toetsen, ook in de onderbouw	2
Meer aandacht voor competenties (en niet alleen cijfers)	3
Te veranderen managementaspecten	
Duidelijke, vriendelijke, enthousiaste leidinggevendenden	1
Duidelijke structuur (bijv. sectiegericht óf teamgericht) en communicatie	9
Accepteren dat er onvoldoendes worden gehaald	2
Minder management	3
Te veranderen toetsaspecten	
Beter beleid voor aantal toetsen per dag, per week	1

Bijlage 3b: Overzicht uitkomst enquête docenten

Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?

	Totaal
Te handhaven schoolaspecten	
Communicatie binnen school en naar buiten	7
Mentoraat en de invulling daarvan	4
Docent en leerling voelen zich veilig op school	1
Normen hanteren	1
Veel vrijheid en mogelijkheden binnen sectie voor nieuwe initiatieven en eigen inbreng	1
Rapportvergaderingen	1
Adviezen in magister	1
Leerling staat centraal bij afdelingsleider, coördinator, docent (niet cijfers/prestaties), aanwezigheid orthopedagoog	7
Decanaat	1
Open leerlingbespreking	1
Leerlingvolgsysteem (echter, is digitaal de beste manier?)	1
Gemotiveerde medewerkers	1
Gezamenlijke proefwerken	1
Vier periodes	1
Voorbespreking met mentoren	1
Eis van voldoende cijfers binnen een periode	1
Internationalisering	1
Geen bindend studieadvies	1
Te handhaven docentaspecten	
Goede sfeer tussen leraar en leerling	1
Gemotiveerde, betrokken docenten	4
Veel vrijheid en mogelijkheden binnen de sectie voor nieuwe initiatieven en eigen inbreng	1
Brede inzetbaarheid en flexibiliteit van vakdocenten	2
Aandacht voor leren leren (onderwerpen die nu al behandeld worden in brugklas en tweede klas)	1
Te handhaven mentoraspecten	
Mentoren die hart hebben voor leerlingen	2
Aandacht voor leren leren (onderwerpen die nu al behandeld worden in brugklas en tweede klas)	1

Bijlage 4a: Overzicht uitkomst enquête ouders

Wat zou u aan de school willen veranderen?

	Totaal
Te veranderen schoolaspecten	
Rooster (minder tussenuren, minder 9 ^e uren, minder vaak een nieuw rooster, langere pauze etc.)	10
Schoolregels (minder streng, strenger bij IIn met gedragsproblemen, duidelijker, strenger optreden bij conflicten)	10
Schoolgebouw (niet schoon, lokalen en wc's opknappen, geen frisse lucht, geen noodlokalen meer, etc.)	4
Faciliteiten (tussengang open, grotere mediatheek, meer rust in mediatheek, grotere kluisjes, mediatheek vaker open, rokershok, meer pc's, meer pauzeplekken, gezond voedsel te koop, schoolkantine, mediatheek voor 3 ^e jaars)	10
Begeleiding/communicatie (betere begeleiding bij profielkeuze, begeleiding na brugklas wordt steeds minder, begeleiding voor leerlingen die onvoldoende staan, duidelijker, tijdigere en eenduidigere communicatie, beloften open dag waarmaken, betere aansluiting onderbouw-bovenbouw)	37
Bijzondere activiteiten (verhouding internationalisering/regeluiere lessen is niet goed)	3
Schoolorganisatie (kleinere klassen, meer toezicht in pauze, gebouw 30 uitsluitend voor 1 ^e en 2 ^e klas, meer activiteiten voor leerlingen in pauzes)	17
Beleid (strengere toelatingseisen, meer begeleiding beginnende docenten, meer controle kwaliteit docenten, meer gemotiveerde docenten, teveel leerlingen, geschikte vervanging regelen bij lesuitval, er is teveel lesuitval)	54
Onderwijsvisie (stof per niveau beter afbakenen, andere leermethoden dan alleen uit boek leren, elk jaar overstapmogelijkheid vmbo-havo, geen 6 jaar LB)	3
Te veranderen docentaspecten	
Lesgeven (onderwerpen die aansluiten bij interesse IIn, minder zelfstandig werken, meer uitleg in de les)	7
Houding t.o.v. leerlingen (positieve benadering, belangrijke info op tijd doorgeven, er wordt teveel van de leerling verwacht)	10
Huiswerk (meer controle op huiswerk)	2
Naleving regels/orde houden (meer structuur/autoriteit in de les, regels consequent toepassen)	3
Toetsen (op tijd nakijken, cijfers op tijd in magister, gemaakte toetsen mee naar huis geven, slechte cijfers van een groep analyseren)	13
Instelling docenten (minder populair gedragen, info van ouderavond gebruiken gemotiveerder, zelf zich aan regels houden zoals op tijd komen, zijn gestrest)	4
Aantal en omvang toetsen (meer toetsen voor een realistisch cijfer)	4
Aanpak (meer aandacht hoe te leren voor een toets, toetsen moeten worden nabesproken)	4
Te veranderen mentoraspecten	
Begeleiding (meer aandacht voor leren leren, leren omgaan met planners, meer aandacht voor vervolgopleiding IIn., meer informatie over profielkeuze, meer informatie over verschil in niveaus)	13
Contact (persoonlijkere benadering, betere communicatie ook als het goed gaat, meer tijd besteden aan omgang met anderen, groepsproces)	9

Bijlage 4b: Overzicht uitkomst enquête ouders

Wat is prima aan de school en moet beslist zo blijven?

	Totaal
Te handhaven schoolaspecten	
Rooster (45-minutenrooster, verdeling van de lessen, tussenuren, weinig lesuitval, etc.)	2
Schoolregels (melden bij te laat komen, schoolregels algemeen, systeem van ziek en beter melden, naleven strakke en duidelijke regels etc.)	19
Schoolgebouw (tussengang, ligging, verzorgd, twee gebouwen, goede lokalen, etc.)	11
Bijzondere activiteiten (schoolfeesten, activiteitendagen, VAS, Broekhin voices, unplugged, schaatsbaan, leerlingenraad, sportdag, vakexcursies, uitwisselingen, studiereizen en projecten)	18
Ligging en groene omgeving	11
Onderwijsvisie (leerling centraal, keuzevrijheid in vakken, fijne leeromgeving, etc.)	1
Organisatie en beleid (meerdere niveaus, TTO, aantal leerlingen in klas, gesplitste pauzes, verdeling, etc.)	13
Magister	6
Informatieverstrekking en goede begeleiding	24
Ouderavonden	1
Op school moeten blijven klas 1 en 2	1
Verkeersveiligheidsprogramma	1
Bemiddelingsproject	1
Elos	1
Anglia project	1
Sfeer en gevoel van veiligheid	10
Te handhaven docentaspecten	
Lesgeven (manier van lesgeven, goede uitleg, goede vakdocenten, zelfstandig werken, lesmethode, niveau)	6
nadruk op inzet en leveren prestaties	1
Houding t.o.v. leerlingen (rekening houden met IIn, motiverend, goede begeleiding, goed contact, goed gesprek bij problemen, gemotiveerd etc.)	12
Te handhaven mentoraspecten	
profiel keuze begeleiding	3
Goede mentoren, goede informatievoorziening, mentorgesprekken, betrokkenheid	5
Te handhaven toetsaspecten	
Aantal en omvang van de toetsen	1
proefwerkweken	3

Bijlage 5: IDU-gegevens

Tabel 1: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2000-2001, BC Broekhin vs. landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	1	0		1	4		97	96	
2 ^e leerjaar	3	3		34	6				
- 2 VMBO		9	6		23	16	34 ^{***}	26 ^{***}	46 67%
- 2 HAVO		1	1		9	6	26 ^{***}	28 ^{***}	60 90%
- 2 VWO		0	0		3	2	24^{***}	35^{***}	75 97%
3 VMBO	5	8		8 ^{**}	1 ^{**}		87	90	
3HAVO	8	9		13 ^{**}	17 ^{**}		79	74	
3VWO	2	3		13 ^{**}	16 ^{**}		85	81	
4VMBO	3	0		2	1		89 [*]	91 [*]	
- geslaagd:							94	99	
4HAVO	16	18		8	9		75	73	
4VWO	6	4		10^{**}	18^{**}		84	78	
5HAVO	7	0		4	1		86 [*]	96 [*]	
- geslaagd:							88	99	
5VWO	8	6		4	11		88	83	
6VWO	5	0		5	0		91	100	

*Van eindexamenklassen noemen wij doorstroom, dat percentage dat na het behalen van diploma onze school verlaat en dus niet naar HAVO of VWO doorstroomt.

**Afstroom is niet bevorderd school verlaten en bevorderd naar een lager niveau met of zonder vertraging. Dit is op Broekhin de groep die niet bevorderd is naar het volgende leerjaar in dezelfde afdeling.

***Het landelijke percentage voor leerjaar 2 heeft betrekking op alle leerlingen van alle niveaus, dus ook B/K/G leerlingen die Broekhin niet heeft. Om deze landelijke gegevens te kunnen vergelijken met die van Broekhin, rekenen we de getallen om naar ratio. (Bijv: als 30% naar VMBO b+k gaat, delen we de landelijke gegevens door 0,7)

Tabel 2: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2001-2002, BC Broekhinvs landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	1	0		1	0		98	100	
2 ^e leerjaar	3	3		34	1				
- 2 VMBO		5	3		7	4	35***	24***	50 88%
- 2 HAVO		1	1		6	5	26***	34***	73 92%
- 2 VWO		0	0		1	1	24***	38***	80 99%
3 VMBO	6	10		5**	0**		89	89	
3HAVO	9	5		9**	5**		82	91	
3VWO	2	8		13**	14**		85	78	
4VMBO	2	0		3	0		89*	92*	
- geslaagd:							95	100	
4HAVO	16	19		7	7		76	74	
4VWO	6	4		9**	10**		86	87	
5HAVO	6	0		5	0		87*	100*	
- geslaagd:							89	100	
5VWO	6	4		4	5		89	91	
6VWO	3	0		4	9		93	91	

Tabel 3: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2002-2003, BC Broekhinsv landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	1	0		1	1		98	99	
2 ^e leerjaar	3	2		31	3				
- 2 VMBO		6	4		7	5	34***	23***	59 87%
- 2 HAVO		0	0		3	2	26***	27***	67 97%
- 2 VWO		0	0		1	1	24***	46***	117 99%
3 VMBO	5	0		3**	13**		90	88	
3HAVO	8	3		8**	15**		84	83	
3VWO	2	6		11**	9**		86	85	
4VMBO	3	10		2	0		85*	81*	
- geslaagd:							94	91	
4HAVO	14	25		7	9		79	66	
4VWO	5	3		7**	11**		87	86	
5HAVO	5	2		4	0		88*	98*	
- geslaagd:							90	98	
5VWO	6	2		4	2		90	96	
6VWO	3	0		4	2		93	98	

Tabel 4: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2003-2004, BC Broekhinsv landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	2	0		1	0		97	100	
2 ^e leerjaar	3	3		30	3				
- 2 VMBO		4	3		17	12	34***	23***	54 79%
- 2 HAVO		5	4		6	5	27***	27***	69 89%
- 2 VWO		0	0		2	3	25***	44***	119 98%
3 VMBO	6	6		3**	6**		91	87	
3HAVO	8	9		8**	14**		84	76	
3VWO	2	2		11**	4**		87	92	
4VMBO	4	2		2	0		84*	86*	
- geslaagd:							94	99	
4HAVO	14	20		4	1		81	79	
4VWO	5	11		8**	8**		88	81	
5HAVO	5	3		3	0		89*	94*	
- geslaagd:							92	97	
5VWO	5	7		3	4		91	89	
6VWO	3	0		3	2		94	98	

Tabel 5: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2004-2005, BC Broekhinsv landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	2	0		0	0		99	100	
2 ^e leerjaar	3	3		29	0				
- 2 VMBO		8	6		10	7	35***	24***	60 82%
- 2 HAVO		3	2		13	10	27***	22***	65 84%
- 2 VWO		1	1		1	1	25***	50***	144 98%
3 VMBO	6	9		3**	3**		91	88	
3HAVO	8	8		7**	24**		84	69	
3VWO	2	2		10**	7**		88	90	
4VMBO	4	18		2	0		83*	73*	
- geslaagd:							94	82	
4HAVO	15	20		1	0		84	80	
4VWO	5	18		7**	8**		87	75	
5HAVO	6	2		4	1		87*	93*	
- geslaagd:							90	97	
5VWO	5	3		3	2		92	94	
6VWO	4	0		3	0		93	100	

Tabel 6: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2005-2006, BC Broekhinvs landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	2	1		0	0		98	99	
2 ^e leerjaar	3	6		27	1				
- 2 VMBO		11	8		10	7	34***	19***	58 79%
- 2 HAVO		12	10		8	7	27***	23***	68 80%
- 2 VWO		1	2		2	4	26***	49***	156 96%
3 VMBO	5	13		3**	5**		92	81	
3HAVO	8	17		7**	6**		84	77	
3VWO	2	7		11**	12**		88	82	
4VMBO	4	3		2	0		83*	90*	
- geslaagd:							95	98	
4HAVO	15	26		1	0		84	74	
4VWO	6	9		7**	9**		87	82	
5HAVO	9	1		3	4		84*	91*	
- geslaagd:							87	94	
5VWO	6	3		2	3		91	94	
6VWO	6	8		2	3		92	89	

Tabel 7: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2006-2007, BC Broekhinsv landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	2	0		0	0		98	100	
2 ^e leerjaar	5	3		27	1				
- 2 VMBO		4	3		6	5	34***	27***	76 90%
- 2 HAVO		7	6		15	12	27***	20***	64 78%
- 2 VWO		4	7		3	5	26***	45***	153 93%
3 VMBO	5	16		3**	0**		92	84	
3HAVO	8	15		7**	8**		85	76	
3VWO	2	8		9**	7**		90	84	
4VMBO	4	6		2	3		80*	76*	
- geslaagd:							94	91	
4HAVO	15	29		1	1		84	70	
4VWO	6	10		7**	10**		87	80	
5HAVO	6	13		5	6		85*	80*	
- geslaagd:							89	81	
5VWO	6	5		2	6		92	88	
6VWO	4	1		5	2		91	97	

Tabel 8: zittenblijvers, afstroom en doorstroom schooljaar 2007-2008, BC Broekhinvs landelijk

	Zittenblijvers			Afstroom			Doorstroom		
	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal	% landelijk	% Broekhin	aantal
Brugklas	2	0		0	0		99	100	
2 ^e leerjaar	3	3		26	1				
- 2 VMBO		1	1		9	8	34***	23***	84 90%
- 2 HAVO		7	7		7	7	28***	23***	81 86%
- 2 VWO		0	0		3	5	27***	49***	186 97%
3 VMBO	5	15		3**	6**		92	79	
3HAVO	7	11		7**	10**		85	79	
3VWO	2	2		9**	14**		88	84	
4VMBO	3	2		2	2		80*	84*	
- geslaagd:							94	97	
4HAVO	14	26		0	0		85	74	
4VWO	6	13		6**	23**		88	64	
5HAVO	2	0		8	7		86*	93*	
- geslaagd:							89	93	
5VWO	4	3		2	6		94	91	
6VWO	3	2		5	9		91	89	

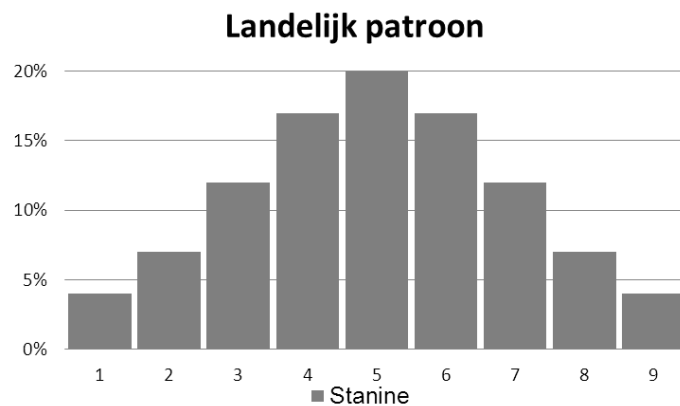
Bijlage 6: VSV-methodiek

De Vragenlijst

Studievaardigheden (VSV – KPCgroep) is een vragenlijst die bij leerlingen wordt afgenomen.

De vragenlijst onderzoekt de perceptie van de leerlingen zelf op elf onderwerpen van studievaardigheden: Motivatie – Concentratie – Studietoepassing – Tekstanalyse – Planning –

Taaktoepassing – Memoriseren – Faalangst – Lichamelijke conditie – Welbevinden. De leerlingen beantwoorden online een groot aantal vragen waarbij de onderwerpen kriskras door elkaar worden behandeld. De antwoorden worden per onderwerp vertaald naar scores die in negen klassen 1 – 9 (stanines – standard nines) worden ingedeeld. De score 1 is de laagste klasse en vertegenwoordigt de onderste 4 procent van het landelijke representatieve steekproef. De opeenvolgende klasse representeren resp. 7% – 12% – 17% – 20% – 17% – 12% – 7% en 4%. De scores zijn gecorrigeerd naar sekse, leeftijd en schooltype (havo/vwo) en kunnen vergeleken worden met de landelijke scores. Als de score van een leerling laag is – 1 of 2 – is bespreking met de leerling gewenst. In dit onderzoek kijken we naar het totaal beeld van leerlingen eventueel onderverdeeld naar schooltype.

Bijlage 7 VSV-onderdelen: betekenis en voorbeelden van vragen

Motivatie	Zin om te leren, bereidheid tot huiswerk en (extra) inzet, plezier in uitvoeren opdrachten, vaardigheden willen verwerven – <i>ik werk hard voor een overhoring of een proefwerk</i>
Concentratie	De tijdsduur, mate van afleiding, erbij blijven, geïnteresseerd blijven – <i>ik kan niet goed op gang komen bij mijn huiswerk</i>
Studieaanpak	Regelmaat en efficiëntie, organisatie, spreiding, inrichting werkplek – <i>ik maak mijn studietaken op vaste tijdstippen</i>
Tekstanalyse	Hoofdgedachten aangeven, samenhang zien, specifieke informatie er uithalen, signaalwoorden herkennen, samenvatten – <i>als ik een tekst lees weet ik wat de hoofdzaken en wat de bijzaken zijn</i>
Planning	Op tijd beginnen, tijdschatting, schematiseren, herhaling inbouwen, extra tijd inbouwen, volgorde bepalen – <i>ik maak mijn huiswerk na de leuke tv-programma's</i>
Taakaanpak	Oriënteren op, plannen van werkzaamheden, uitvoeren van en evalueren bij studieonderdelen als werkstukken, proefwerken – <i>wanneer ik een opgave af heb, controleer ik of ik de vraag goed gelezen heb</i>
Memoriseren	Opnemen van feiten, jaartallen, formules, leerstof, gebruik van ezelsbruggetjes of andere strategieën** – <i>ik onthoud veel leerstof door deze uit mijn hoofd te leren</i>
Faalangst	De angst in specifieke taaksituaties: mondelinge beurten, proefwerken, mentale en fysieke reacties daardoor beïnvloed – <i>wanneer ik een proefwerk niet afkrijg, raak ik in paniek</i>
Lichamelijke conditie	Zich fit voelen, gezond bewegen en eten, stressverschijnselen, slapeloosheid, ziekteverzuim – <i>ik gebruik medicijnen waardoor ik minder goed kan leren</i>
Welbevinden	Zelfwaardering, zelfbeeld, tevredenheid, sociaal aanvaard voelen – <i>ik denk dat niemand mij aardig vindt</i>
Samenwerken	Bijdrage aan groepsproces, verantwoordelijk voelen, oplossingsgerichtheid, organisatie van het proces – <i>ik leg een opdracht uit als een andere leerling er zelf niet uitkomt.</i>

** Niet voor alle leerstof is Memoriseren een juiste aanpak. Vooral faalangstige leerlingen memoriseren vaak onterecht. Een hoge score voor memoriseren verdient bij deze leerlingen dan ook extra aandacht